

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
İŞ TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI

YAPI İŞYERLERİNDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ
PROGRAMLI TEFTİŞİ SONUÇ RAPORU

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
İŞ TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI

YAPI İŞYERLERİNDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ PROGRAMLI TEFTİŞİ SONUÇ RAPORU

2015, Aralık

K. Atatürk

ÖNSÖZ

Anayasa'nın 49 uncu ve ilgili diğer maddeleri ile Devlet, çalışanların hayat seviyelerini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam oluşturmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri almakla yükümlü kılınmıştır. Bu yükümlülük Devlet'in çalışma hayatına müdahalesini gerekli kılmaktadır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Başkanlığı olarak temel amacımız, kaynaklarımızı etkin ve verimli kullanarak çalışma barışının ve sosyal güvenliğin sağlanması yolunda sunduğumuz hizmetlerin uluslararası normlara, iş hayatının gereklerine ve değişen şartlara uygun hale getirilmesi ve sürekli iyileştirilmesidir. Sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamının oluşturulması, çalışma hayatının öncelikli şartı ve tüm sosyal tarafların ortak sorumluluğudur. Maddi kayıplar, telafi edilebilse de kaybedilen yaşamların telafisi mümkün olmamaktadır.

Çalışma hayatını etkileyen ekonomik, sosyal ve siyasal koşullar, uygulamada karşılaşılan sorunlar ve Avrupa Birliği ile Uluslararası Çalışma Örgütü normlarına uygun çalışmalar doğrultusunda 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur. Bu kanun ile birlikte yüksek istihdamın ve herkes için sosyal güvenliğin sağlandığı, çalışma şartlarının iyileştirildiği ve çalışma barışının hâkim olduğu dünya ölçeğinde model bir ülke olma yolunda hızla ilerlemekteyiz.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının çalışma hayatını denetlemeye yetkili birimi olan, çalışma barışının tesisi ve çalışanların sağlık ve güvenliğinin sağlanması amacıyla görev yapan İş Teftiş Kurulu Başkanlığı, sektör bazında, alan bazında ve risk esaslı programlı teftişlerini yeni yaklaşımlar ışığında, sosyal tarafların etkin katılımıyla yürütmektedir. Çalışanların sağlık ve güvenlik koşullarının iyileştirilmesi için programlar dahilinde denetim, bilinçlendirme ve eğitim faaliyetlerini sürdürmektedir. Her programlı teftişi sonunda bir değerlendirme raporu hazırlanmaktadır.

Bu çalışmaların yürütülmesinde, elinizdeki bu kitapçığın hazırlanmasında emeği geçen başta müfettişlere, katkı ve katılımı olan tüm taraflara, verilerin elde edilmesinde yardımcı olan işveren ve çalışanlara teşekkürü bir borç bilirim.

Saygılarımla.

Hulusi AY

İş Teftiş Kurulu Başkanı

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

1.1. Teftişin Adı	13
1.2. Teftişin Amacı	13
1.3. Teftişte Görev Alan Müfettişler	13
1.4. Çalışma Takvimi	14
1.5. Görev Yapılan İller	16
1.6. Teftişe Alınan İşyerleri Hakkında Genel Bilgiler	18

2. BÖLÜM

TEFTİŞİN TANIMI

2.1. Gerekçe	23
2.2. Yöntem	33
2.3. İşyerlerinin Seçim Kriterleri	33
2.4. Teftişe Alınan İşyerlerinin Belirlenme Yöntem ve Kaynakları	34
2.5. Faaliyet Alanı Bilgileri	34
2.5.1. Tanımlar	34
2.5.2. İşyerlerinin Tanımı	34
2.5.3. Üretim Akış Şeması	34
2.5.4. Kullanılan İş Ekipmanları	34
2.5.5. Kullanılan Kimyasallar	35

3. BÖLÜM

TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

3.1. Hazırlık Çalışması	37
3.2. Teftiş Aşaması	39
3.3. İstatistikler	40
3.3.1. Teftişi Yapılan İşyeri Sayıları	40
3.3.1.1. İllere Göre Teftişi Yapılan İşyerleri Sayıları	40
3.3.1.2. Aylara Göre Teftiş Edilen İşyeri Sayıları	41
3.3.2. Tehlike Sınıfı Verileri	42
3.3.3. Teftiş Süreleri	42
3.3.4. Teftişlerde Ulaşılan Çalışan Sayısı	43
3.3.5. Teftiş Edilen Alan Bilgisi	43

3.3.6. İş Güvenliği Uzmanı/İşyeri Hekimi Bilgileri	43
3.3.7. Teftiş Sonucu İstatistikleri	44
3.3.7.1. İdari Para Cezaları	45
3.3.7.2. Durdurma Uygulanan İşyeri Verileri	45
3.3.7.3. Noksansız İşyerleri Verileri	45
3.3.7.4. Noksan Sayısı İstatistikleri	46
3.3.7.4.1. İdari Para Cezası/Durdurma Uygulanan Noksan Sayısı Verileri	46
3.3.7.4.2. Eski İSG Kanunu'na (23/04/2015 öncesi) Göre Yapılan İşlemlere İlişkin Veriler	46
3.3.7.4.3. Teftiş Esnasında/Bildirim Bırakmak Suretiyle İşveren Tarafından Giderilen Noksan Sayısı Verileri	47
3.3.8. Teftiş Sonucu İlgili Yerlere Yapılması İstenilen Bildirimler	47
3.3.8.1. Hakkında İlgili Kurum ve Kuruluşlara Bildirim Yapılması İstenilen İşyeri Verileri	47
3.3.8.2. Bildirim Yapılan Yerler	47
3.3.8.3. Bildirim Yapılma Gerekçeleri	48

4. BÖLÜM

MEVZUATA AYKIRILIKLAR

4.1. 6331 Sayılı İş Sağlığı Ve Güvenliği Kanunu	51
4.2. Yapı İşlerinde İş Sağlığı Ve Güvenliği Yönetmeliği	53
4.3. İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık Ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği	63
4.4. Çocuk Ve Genç İşçilerin Çalıştırılma Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik	69
4.5. Sağlık Ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği	70
4.6. Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık Ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	71
4.7. İşyeri Bina Ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık Ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik	71

5. BÖLÜM

SONUÇ

75

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1.1- 2015 Yılı Başında Planlanan Çalışma Takvimi	14
Tablo 1.2- Uygulanan Çalışma Takvimi	14
Tablo 1.3- 2015 yılı için Planlanan Çalışma Takvimi	15
Tablo 1.4- Teftişi Planlanan İller	16
Tablo 1.5- Programlı Teftiştten Çıkarılan İller	17
Tablo 1.6- Programlı Teftiş Kapsamına Alınan İller	17
Tablo 1.7- Programlı Teftişi Yapılan İller	17
Tablo 1.8- Teftişi Yapılan İşyerlerine Ait Genel İl-Ay Bilgileri	18
Tablo 2.1- 2013 Yılında Tüm Sektörlerde ve 41-42-43 NACE Kodlu İşyerlerinde Meydana Gelen İş Kazası Sayıları	23
Tablo 2.2- İş Kazası Sayıları	24
Tablo 2.3- Türkiye Genelinde "41-42-43" NACE kodlarında 2013 Yılı İtibariyle Meydana Gelen İş Kazası Sayıları	24
Tablo 2.4- Ankara Grup Başkanlığına Bağlı Olan İllerde "41-42-43" Kodlarında 2013 Yılı itibariyle Meydana Gelen İş Kazası Sayıları	28
Tablo 2.5- Ankara Grup Başkanlığına Bağlı Programlı Teftiş Yapılması Planlan İllerdeki 2013 Yılı İtibariyle İnşaat İş Kolundaki Ölümle Sonuçlanan İş Kazası Sayısı	28
Tablo 2.6- Ankara Grup Başkanlığı Bazında Programlı Teftiş Yapılması Planlanan İllerde İkamet veya İkamet Amaçlı Olmayan Binaların İnşaatı" (Kod: 4120) İşyeri Sayıları	29
Tablo 2.7- Ankara Grup Başkanlığı Bazında Teftiş Edilecek İşyeri Sayıları	30
Tablo 2.8- NACE "41" Kodu Altında Yer Alan Türkiye Genelindeki İşyerlerindeki Kaza Sebepleri	30
Tablo 3.1- İllere Göre Teftiş Edilen İşyeri Sayıları	40
Tablo 3.2- Aylara Göre İşyeri Sayıları	41
Tablo 3.3- Tehlike Sınıfına Göre İşyeri Sayıları Bilgileri	42
Tablo 3.4- Teftişlerde Ulaşılan Çalışan Sayısı	43
Tablo 3.5- İş Güvenliği Uzmanı İstihdam Durumu	43
Tablo 3.6- İşyeri Hekimi İstihdam Durumu	44
Tablo 3.7- Teftiş Sonucu Verileri	44

Tablo 3.8- İdari Para Cezası Verileri	45
Tablo 3.9- Bildirime Gelmeyen İşverenliğe Uygulanan İPC	45
Tablo 3.10- Teftişe Mukavemet Gösteren İşverenliğe Uygulanan İPC	45
Tablo 3.11- Durdurma Uygulanan İşyeri Verileri	45
Tablo 3.12- Teftiş Sonucu Noksanı Bulunmayan İşyerleri Verileri	46
Tablo 3.13- İPC Noksansları/Durdurma Noksansları Verileri	46
Tablo 3.14- Eski Kanun'a (23/04/2015'ten önce) Göre Durdurma İşlemi Yapılan İşyeri	46
Tablo 3.15- Bildirim Sonucu Giderilen Noksan Verileri	47
Tablo 3.16- Hakkında Bildirim Yapılması İstenilen İşyerleri	47
Tablo 3.17- Bildirim Yapılan Kurum/Kuruluşlar	47
Tablo 3.18- Bildirim Yapılma Gerekçeleri	48

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1 - İş kazası sayılarının grafiksel gösterimi	23
Şekil 3.1 - İllere göre teftiş edilen işyeri sayıları	41
Şekil 3.2 - Aylara göre işyeri sayıları	42
Şekil 3.3 - İş güvenliği uzmanı istihdam durumu	43
Şekil 3.4 - İşyeri hekimi istihdam durumu	44

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
İŞ TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI

1. BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

- 1.1. Teftişin Adı
- 1.2. Teftişin Amacı
- 1.3. Teftişte Görev Alan Müfettişler
- 1.4. Çalışma Takvimi
- 1.5. Görev Yapılan İller
- 1.6. Teftişe Alınan İşyerleri Hakkında Genel Bilgiler

1. BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

1.1. Teftişin Adı

Yapı İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

1.2. Teftişin Amacı

“Yapı İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi” yapı işyerlerinde;

- 1) Çalışma şartlarının iyileştirilmesi ve kalıcı çözümler elde edilmesi,
 - 2) Riskler ve bu riskleri ortadan kaldırmak için alınması gereken önlemleri belirleme,
 - 3) Yapı sektörüne özel risklere yönelik genel iş sağlığı ve güvenliği prensiplerinin işyerinde davranış biçimi haline getirilerek bir kültür olgusunun oluşturulması hususunda alınması gerekli önlemlerin ilgili taraflarla paylaşılması,
 - 4) Alandaki sorunlara kalıcı ve sistematik iyileşme sağlanması,
 - 5) Sektörde faaliyet gösteren işyeri işverenleri ve çalışanlarının oluşabilecek tehlikelere karşı duyarlılığının artırılması,
- amaçlarını taşımaktadır.

Ayrıca “Yapı İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Esaslı Programlı Teftişi” ile; bilgilendirici ve rehberlik edici bir yaklaşım benimseyerek işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği bilincinin artırılması, işyerlerinde daha güvenli çalışma koşulları oluşturulurken işyerinin de üretime devam etmesinin sağlanması; işyerlerinden talep edilen iş güvenliği kriterlerinin işverenlerce sağlanma derecesine göre hızlı, etkin ve iyileştirici tedbirlerin uygulamaya konulması hedeflenmiştir.

1.3. Teftişte Görev Alan Müfettişler

Programlı teftişler, proje koordinatörü başkanlığında toplam 62 müfettiş tarafından gerçekleştirilmiştir.

1.4. Çalışma Takvimi

Yapı İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi Kapsamında 2015 yılı başında planlanan çalışma takvimi Tablo 1.1’de gösterilmiştir.

ÇSGBT.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
İŞ TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI

AY	FAALİYET
MART-NİSAN-MAYIS	3 Aylık Programlar hazırlanarak belirlenen illerde ¹ Programlı Teftişlerin (Tarama) yürütülmesi
HAZİRAN-TEMMUZ-AĞUSTOS	Aylardan bir tanesinin izin ayı olarak kararlaştırılarak belirlenen illerde ² 2 aylık Programlı Teftişlerin (Tarama) yürütülmesi
EYLÜL-EKİM	2 Aylık Programlar hazırlanarak belirlenen illerde ³ Programlı Teftişlerin (Tarama) yürütülmesi
KASIM-ARALIK	Programlı Teftiş Genel Değerlendirme Raporu Yazımı

Tablo 1.1- 2015 Yılı başında planlanan çalışma takvimi

Ancak Programlı Teftişlerin uygulanması aşamasında ortaya çıkan gereksinimlerden dolayı planlanan çalışma takviminde değişiklik olmuştur. Uygulanan çalışma takvimi Tablo 1.2'de gösterilmiştir.

AY	FAALİYET
MART	Hazırlanan 3 aylık programlardan Tablo 1.3'te belirtilen ve Mart ayına denk gelen ilde teftişlerin yapılması
NİSAN	Hazırlanan 3 aylık programlardan Tablo 1.3'te belirtilen ve Nisan ayına denk gelen ilde teftişlerin yapılması
MAYIS	Bakanlık Makamının 04/03/2015 tarih ve 1855 sayılı ve Başkanlık Makamının 08/04/2015 tarih ve 3031 sayılı Olurları gereğince her Grup Başkanlığı'nın kendi bünyesinde eğitim planlaması sebebiyle Tablo 1.3'te belirtilen ve Mayıs ayına denk illerdeki programlı teftişlerin iptal edilmesi, sadece acil yapılması gereken ve ilgili yönetmelik gereği süresi içinde yapılması zorunlu olan teftişlerin (Durdurmanın Kaldırılması talepleri) yapılması
HAZİRAN	Tablo 1.3'teki bazı heyetlere karşılık gelen illerden farklı olarak izin kullanımına göre 2-3 aylık yeni bir program hazırlanması ve bu illerde programlı teftişlerin yapılması ⁴ , izin ayı olarak belirten heyetler için izin kullanımı
TEMMUZ	Tablo 1.3'teki bazı heyetlere karşılık gelen illerden farklı olarak izin kullanımına göre 2/3 aylık yeni bir program hazırlanması ve bu illerde programlı teftişlerin yapılması ⁵ , izin ayı olarak belirten heyetler için izin kullanımı
AĞUSTOS	Tablo 1.3'teki bazı heyetlere karşılık gelen illerden farklı olarak izin kullanımına göre 2/3 aylık yeni bir program hazırlanması ve bu illerde programlı teftişlerin yapılması ⁶ , izin ayı olarak belirten heyetler için izin kullanımı
EYLÜL	Tablo 1.3'teki bazı heyetlere karşılık gelen illerden farklı olarak 2 aylık yeni bir program hazırlanması ve bu illerde programlı teftişlerin yapılması ⁷
EKİM	İş Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın 30/09/2015 tarih ve 8255 sayılı yazı gereği Antalya ilinde 13-23/10/2015 tarihleri arasında 2015 yılı Hizmet içi Eğitim Semineri düzenlenmesi sebebiyle Tablo 1.3'te belirtilen ve Ekim ayına denk illerdeki teftişlerin iptal edilmesi, sadece acil yapılması gereken ve ilgili yönetmelik gereği süresi içinde yapılması zorunlu olan teftişlerin (Durdurmanın Kaldırılması talepleri) yapılması

1- İller Tablo 1.3'te Mart-Nisan-Mayis ayları sütununda belirtilmiştir.

2- İller Tablo 1.3'te Haziran-Temmuz-Ağustos sütununda belirtilmiştir.

3- İller Tablo 1.3'te Eylül-Ekim sütununda belirtilmiştir.

4- İller Tablo 1.8'deki Haziran-Temmuz-Ağustos aylarındaki illerde belirtilmiştir.

5- İller Tablo 1.8'deki Haziran-Temmuz-Ağustos aylarındaki illerde belirtilmiştir.

6- İller Tablo 1.8'deki Haziran-Temmuz-Ağustos aylarındaki illerde belirtilmiştir.

7- İller Tablo 1.8'deki Eylül-Ekim-Kasım aylarındaki illerde belirtilmiştir.

AY	FAALİYET
KASIM	Ekim ayında yapılması planlanan, ancak belirtilen sebepten ötürü yapılamayan teftişlerin yapılması
ARALIK	Yapı İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi Değerlendirme Raporu Yazımı

Tablo 1.2- Uygulanan çalışma takvimi

Tablo 1.3'te ise hangi heyetin hangi aylarda hangi illerde denetim yapacağı ile ilgili 2015 yılı başında yapılan program verileri sunulmuştur.

	Mart-Nisan-Mayıs	Haziran-Temmuz-Ağustos	Eylül-Ekim
HEYET 1	Ankara - Kocaeli - Antalya	Samsun - Ankara	Erzurum - Kayseri
HEYET 2	Ankara - Kocaeli - Antalya	Sakarya - Ankara	Erzurum - Sivas
HEYET 3	Ankara - Sakarya - Trabzon	Eskişehir - Ankara	Antalya - Erzurum
HEYET 4	Ankara - Sakarya - Trabzon	Van - Ankara	Antalya - Eskişehir
HEYET 5	Ankara - Eskişehir - Bolu	Erzurum - Van	Ankara - Sakarya
HEYET 6	Ankara - Eskişehir - Sakarya	Antalya - Sivas	Ankara - Erzurum
HEYET 7	Konya - Ankara - Zonguldak	Kayseri - Erzurum	Ankara - Antalya
HEYET 8	Bolu - Ankara - Zonguldak	Kayseri - Erzurum	Ankara - Antalya
HEYET 9	Kocaeli - Ankara - Sakarya	Van - Eskişehir	Ankara - Sivas
HEYET 10	Konya - Konya - Antalya	Sivas - Eskişehir	Sakarya - Samsun
HEYET 11	Bolu - Samsun	Antalya - Kocaeli	Sakarya - Ankara
HEYET 12	Zonguldak - Ankara - Samsun	Eskişehir - Van	Kocaeli - Ankara
HEYET 13	Trabzon - Ankara	Kocaeli - Samsun	Sivas - Ankara
HEYET 14	Kocaeli - Trabzon - Ankara	Kocaeli - Antalya	Van - Ankara
HEYET 15	Trabzon - Zonguldak - Ankara	Konya - Sakarya	Kayseri - Ankara
HEYET 16	Trabzon - Zonguldak - Ankara	Konya - Sakarya	Kayseri - Ankara
HEYET 17	Antalya - Konya - Ankara	Sivas - Konya	Kocaeli - Van
HEYET 18	Antalya - Bolu - Ankara	Samsun - Samsun	Ankara - Van
HEYET 19	Samsun - Kayseri - Konya	Ankara - Ordu	Eskişehir - Samsun
HEYET 20	Samsun - Kayseri - Konya	Ankara - Ordu	Eskişehir - Sakarya
HEYET 21	Antalya - Samsun - Kayseri	Ankara - Antalya	Ordu - Eskişehir
HEYET 22	Antalya - Samsun - Kayseri	Ankara - Konya	Ordu - Kocaeli

ÇSGBT.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
İŞ TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI

	Mart-Nisan-Mayıs	Haziran-Temmuz-Ağustos	Eylül-Ekim
HEYET 23	Sakarya - Antalya - Antalya	Ankara - Kayseri	Konya - Ordu
HEYET 24	Sakarya - Antalya - Kocaeli	Ankara - Kayseri	Konya - Ordu
HEYET 25	Antalya - Eskişehir	Ordu - Ankara	Samsun - Kocaeli
HEYET 26	Kayseri - Antalya - Eskişehir	Ordu - Ankara	Samsun - Konya
HEYET 27	Eskişehir - Ankara - Kocaeli	Sakarya - Sivas	Van - Konya
HEYET 28	Eskişehir - Ankara - Bolu	Erzurum - Kocaeli	Sivas - Kayseri

Tablo 1.3- 2015 yılı için planlanan çalışma takvimi

1.5. Görev Yapılan İller

2015 yılı başında aşağıda belirtilen 15 ilde İş Sağlığı ve Güvenliği yönünden Programlı Teftiş yapılması planlanmıştır;

Sıra No.	İl
1	Ankara
2	Antalya
3	Bolu
4	Erzurum
5	Eskişehir
6	Kayseri
7	Kocaeli
8	Konya
9	Ordu
10	Sakarya
11	Samsun
12	Sivas
13	Trabzon
14	Van
15	Zonguldak

Tablo 1.4 - Teftişi planlanan iller

Ancak uygulama aşamasında meydana gelen değişikliklerden dolayı yukarıda belirtilen illerden bazılarında programlı teftiş yapılamamış, bununla birlikte belirtilen illere yenileri eklenmiştir. Programlı

teftiş kapsamından çıkarılan iller Tablo 1.5'de yeni eklenen iller Tablo 1.6'da, programlı teftiş kapsamında teftişi yapılan iller toplu olarak Tablo 1.7'de belirtilmiştir. Tablo 1.7'de de görüldüğü üzere toplam 24 ilde Yapı İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında teftişler yapılmıştır.

Sıra No.	İl
1	Van

Tablo 1.5- Programlı teftiştten çıkarılan iller

Sıra No.	İl
1	Aksaray
2	Amasya
3	Bartın
4	Çorum
5	Düzce
6	Karabük
7	Karaman
8	Kırıkkale
9	Nevşehir
10	Sinop

Tablo 1.6- Programlı teftiş kapsamına alınan iller

Sıra No.	İl
1	Aksaray
2	Amasya
3	Ankara
4	Antalya
5	Bartın
6	Bolu
7	Çorum
8	Düzce
9	Erzurum
10	Eskişehir
11	Karabük

Sıra No.	İl
12	Karaman
13	Kayseri
14	Kırıkkale
15	Kocaeli
16	Konya
17	Nevşehir
18	Ordu
19	Sakarya
20	Samsun
21	Sinop
22	Sivas
23	Trabzon
24	Zonguldak

Tablo 1.7- Programlı teftişi yapılan iller

1.6. Teftiše Alınan İşyerleri Hakkında Genel Bilgiler

Yapı İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişinde işyerleri tarama usulüyle belirlenmiştir. Bu kapsamda tüm yıl boyunca (Mart-Kasım) toplam 24 ilde 1.104 işyerinin tarama usulü Programlı teftişi gerçekleştirilmiştir. İşyerlerine ait genel bilgiler aşağıdaki gibidir;

Sıra No.	İl	Ay/Aylar	İşyeri Sayısı
1	Aksaray	Eylül,Ekim,Kasım	7
2	Amasya	Eylül,Ekim,Kasım	2
3	Ankara	Mart, Nisan, Haziran, Temmuz, Ağustos	308
4	Antalya	Mart, Nisan, Haziran, Temmuz, Ağustos	136
5	Bartın	Eylül,Ekim,Kasım	8
6	Bolu	Mart, Nisan, Haziran, Temmuz, Ağustos, Eylül,Ekim,Kasım	48
7	Çorum	Eylül,Ekim,Kasım	3
8	Düzce	Eylül,Ekim,Kasım	3
9	Erzurum	Haziran, Temmuz, Ağustos	14
10	Eskişehir	Mart, Nisan, Haziran, Temmuz, Ağustos, Eylül,Ekim,Kasım	44

Sıra No.	İl	Ay/Aylar	İşyeri Sayısı
11	Karabük	Eylül,Ekim,Kasım	2
12	Karaman	Eylül,Ekim,Kasım	3
13	Kayseri	Mart, , Haziran, Temmuz, Ağustos Nisan, Eylül, Ekim, Kasım	69
14	Kırıkkale	Eylül, Ekim, Kasım	53
15	Kocaeli	Mart, Nisan, Haziran, Temmuz, Ağustos, Eylül, Ekim, Kasım	54
16	Konya	Mart, Nisan, Haziran, Temmuz, Ağustos, Eylül, Ekim, Kasım	88
17	Nevşehir	Eylül, Ekim, Kasım	5
18	Ordu	Eylül, Ekim, Kasım	4
19	Sakarya	Mart, Nisan, Haziran, Temmuz, Ağustos, Eylül, Ekim, Kasım	46
20	Samsun	Mart, Nisan, Haziran, Temmuz, Ağustos, Eylül, Ekim, Kasım	89
21	Sinop	Eylül, Ekim, Kasım	3
22	Sivas	Haziran, Temmuz, Ağustos Eylül, Ekim, Kasım	32
23	Trabzon	Mart, Nisan, Haziran, Temmuz, Ağustos, Eylül, Ekim, Kasım	42
24	Zonguldak	Mart, Nisan, Haziran, Temmuz, Ağustos, Eylül, Ekim, Kasım	41
TOPLAM			1.104

Tablo 1.8- Teftişi yapılan işyerlerine ait genel il-ay bilgileri

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
İŞ TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI

2. BÖLÜM

TEFTİŞİN TANIMI

- 2.1 Gerekçe
- 2.2 Yöntem
- 2.3 İşyerlerinin Seçim Kriterleri
- 2.4 Teftiše Alınan İşyerlerinin Belirlenme Yöntem ve Kaynakları
- 2.5 Faaliyet Alanı Bilgileri

2. BÖLÜM

TEFTİŞİN TANIMI

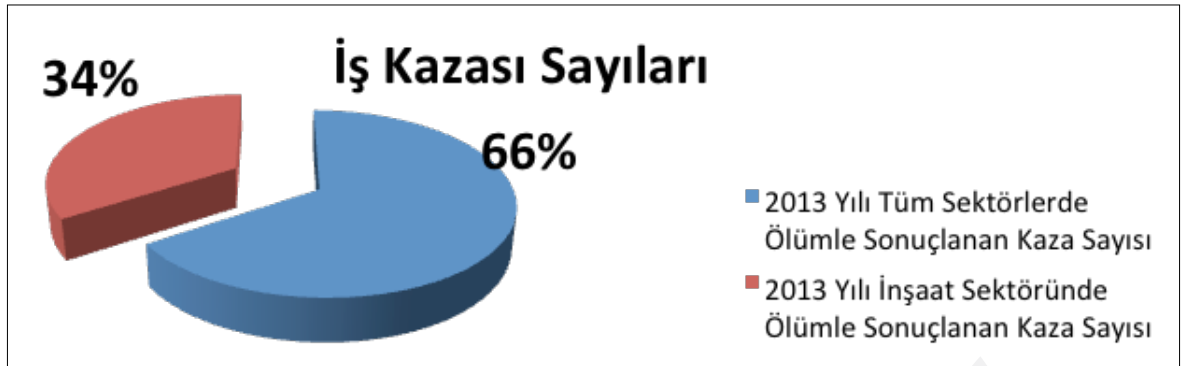
2.1. Gerekçe

İnşaat sektörü, iş kazalarının çokluğu ve sonuçların ağırlığı bakımından Türkiye'deki iş kolları arasında ilk sıralarda yer almaktadır. İş kazaları bakımından inşaat sektörünün tüm sektörler arasındaki yerinin belirlenmesi için 2013 yılı SGK iş kazası verileri incelenmiştir.

2013 Yılı Tüm Sektörlerde Meydana Gelen İş Kazası Sayısı	37.807
(41) Bina İnşaatı	2.428
(42) Bina Dışı Yapıların İnşaatı	1.884
(43) Özel İnşaat Faaliyetleri	1.903
Toplam 41+42+43	6.215
Tüm Sektörler İçerisindeki Oran	%16.44

Tablo 2.1- 2013 Yılında tüm sektörlerde ve 41-42-43 NACE kodlu işyerlerinde meydana gelen iş kazası sayıları

Yukarıdaki tabloda yer alan veriler incelendiğinde; 2013 yılında tüm sektörlerde meydana gelen iş kazalarının %16.44 lük oranının inşaat iş kolunda meydana geldiği anlaşılmaktadır. Tablo 2.1'de inşaat iş kolu için veriler hesaplanırken, NACE sınıflamasına göre faaliyet grupları arasından "Bina İnşaatı" (Kod: 41), "Bina Dışı Yapıların İnşaatı" (Kod: 42) ve "Özel İnşaat Faaliyetleri" (Kod: 43) dikkate alınmıştır.

Şekil 2.1- İş kazası sayılarının grafiksel gösterimi

2013 Yılı Tüm Sektörlerde Ölümle Sonuçlanan Kaza Sayısı	1.215
2013 Yılı İnşaat Sektöründe Ölümle Sonuçlanan Kaza Sayısı	416
Tüm Sektörler İçerisindeki Oran	%34.24

Tablo 2.2- İş kazası sayıları

Yukarıdaki tablodaki veriler incelendiğinde; 2013 yılı içerisinde tüm sektörlerde meydana gelen ve ölümle sonuçlanan iş kazalarının %34.24 lük oranının inşaat iş kolunda meydana geldiği anlaşılmaktadır. Tablo 2.1 ve Tablo 2.2'deki veriler değerlendirildiğinde inşaat iş kolunun çalışma şartları bakımından en riskli sektörlerden olduğu, iş kazası sayısı ve kaza sonucu bakımından tüm sektörler arasında ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir.

Tablo 2.3'teki veriler ışığında inşaat iş kolunda meydana gelen kazaların %39.06 lık kısmı "Bina İnşaatı" (Kod: 41) kodu altında yer alan işyerlerinde meydana gelmektedir. Dinamik yapısı ve günden güne değişen işyerleri şartları itibarıyla gerek sonuçları gerekse sıklıkları açısından iş kazaları bakımından büyük önem arz eden Bina İnşaatlarında iş sağlığı güvenliği şartlarının iyileştirilmesi, potansiyel kaza risklerinin bertaraf edilmesi için iş sağlığı ve güvenliği bakımından programlı teftiş yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

PLAKA	İL	(41) Bina İnşaatı	(42) Bina Dışı Yapıların İnşaatı	(43) Özel İnşaat Faaliyetleri	TOPLAM
34	İstanbul	104	78	101	283
6	Ankara	93	58	85	236
35	İzmir	85	62	77	224
16	Bursa	69	60	67	196
41	Kocaeli	72	54	70	196
7	Antalya	78	37	61	176
42	Konya	70	51	50	171
1	Adana	50	46	52	148
20	Denizli	54	33	46	133
38	Kayseri	62	26	41	129
48	Muğla	51	27	43	121
26	Eskişehir	49	32	36	117
33	Mersin	49	31	35	115
55	Samsun	50	25	40	115

PLAKA	İL	(41) Bina İnşaatı	(42) Bina Dışı Yapıların İnşaatı	(43) Özel İnşaat Faaliyetleri	TOPLAM
10	Balıkesir	44	32	35	111
45	Manisa	40	25	42	107
9	Aydın	42	27	36	105
46	Kahramanmaraş	46	24	29	99
54	Sakarya	42	26	30	98
11	Bilecik	34	44	19	97
31	Hatay	32	31	32	95
43	Kütahya	25	28	39	92
59	Tekirdağ	49	22	21	92
78	Karabük	32	22	37	91
27	Gaziantep	53	11	25	89
25	Erzurum	26	24	38	88
17	Çanakkale	39	26	21	86
58	Sivas	29	27	28	84
52	Ordu	22	37	22	81
61	Trabzon	21	31	24	76
23	Elazığ	20	43	11	74
67	Zonguldak	32	23	19	74
3	Afyonkarahisar	26	20	22	68
21	Diyarbakır	23	24	20	67
28	Giresun	19	22	25	66
44	Malatya	29	16	17	62
63	Şanlıurfa	27	22	12	61
81	Düzce	22	15	23	60
80	Osmaniye	33	12	14	59
14	Bolu	29	20	9	58
71	Kırıkkale	31	12	15	58
19	Çorum	26	11	16	53

CSGBT.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
İŞ TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI

PLAKA	İL	(41) Bina İnşaatı	(42) Bina Dışı Yapıların İnşaatı	(43) Özel İnşaat Faaliyetleri	TOPLAM
37	Kastamonu	22	15	16	53
64	Uşak	21	10	22	53
66	Yozgat	14	29	10	53
24	Erzincan	31	14	6	51
8	Artvin	8	37	5	50
74	Bartın	14	26	10	50
22	Edirne	13	20	16	49
29	Gümüşhane	10	23	16	49
32	Isparta	26	13	10	49
39	Kırklareli	20	14	15	49
53	Rize	11	20	18	49
12	Bingöl	8	28	12	48
60	Tokat	13	16	19	48
68	Aksaray	15	15	14	44
5	Amasya	19	12	11	42
40	Kırşehir	20	10	12	42
65	Van	21	12	9	42
18	Çankırı	15	15	11	41
56	Siirt	10	11	19	40
47	Mardin	12	16	11	39
51	Niğde	15	17	7	39
57	Sinop	10	23	5	38
15	Burdur	18	10	9	37
50	Nevşehir	18	11	6	35
2	Adıyaman	17	11	6	34
70	Karaman	15	7	12	34
72	Batman	8	9	16	33
36	Kars	17	10	3	30

PLAKA	İL	(41) Bina İnşaatı	(42) Bina Dışı Yapıların İnşaatı	(43) Özel İnşaat Faaliyetleri	TOPLAM
77	Yalova	16	8	6	30
49	Muş	9	14	3	26
13	Bitlis	12	7	5	24
4	Ağrı	9	9	5	23
73	Şırnak	10	7	2	19
62	Tunceli	5	5	4	14
75	Ardahan	3	8	3	14
30	Hakkâri	4	5	2	11
69	Bayburt	2	1	5	8
79	Kilis	3	2	1	6
76	İğdır	4	0	0	4
TOPLAM		2347	1817	1847	6011

GRUP BAŞKANLIĞI	İL SAYISI
İZMİR GRP. BŞK.LİĞİ	9
BURSA GRP. BŞK.LİĞİ	6
İSTANBUL GRP. BŞK.LİĞİ	4
ANKARA GRP. BŞK. LİĞİ	47
ADANA GRP. BŞK. LİĞİ	15
TOPLAM	81

Tablo 2.3- Türkiye genelinde "41-42-43" NACE kodlarında 2013 Yılı itibariyle meydana gelen iş kazası sayıları

İL	(41) Bina İnşaatı	(42) Bina Dışı Yapıların İnşaatı	(43) Özel İnşaat Faaliyetleri	TOPLAM	İL SIRALAMASI
Ankara	93	58	85	236	1
Kocaeli	72	54	70	196	2
Antalya	78	37	61	176	3
Konya	70	51	50	171	4
Kayseri	62	26	41	129	5

İL	(41) Bina İnşaatı	(42) Bina Dışı Yapıların İnşaatı	(43) Özel İnşaat Faaliyetleri	TOPLAM	İL SIRALAMASI
Eskişehir	49	32	36	117	6
Samsun	50	25	40	115	7
Sakarya	42	26	30	98	8
Karabük	32	22	37	91	9
Erzurum	26	24	38	88	10
Sivas	29	27	28	84	11
Ordu	22	37	22	81	12
Trabzon	21	31	24	76	13
Zonguldak	32	23	19	74	14
Giresun	19	22	25	66	15
Düzce	22	15	23	60	16
Bolu	29	20	9	58	17
Erzincan	31	14	6	51	18
Van	21	12	9	42	19
TOPLAM	800	556	653	2.009	
T. T. O. D.*%	34,09	30,60	35,35	33,42	

Tablo 2.4- Ankara Grup Başkanlığına bağlı olan illerde "41-42-43" kodlarında 2013 yılı itibariyle meydana gelen iş kazası sayıları

Tablo 2.1'de Türkiye Genelinde "41-42-43" kodlarında 2013 Yılı itibariyle meydana gelen iş kazası sayıları, Tablo 2.2'de programlı teftiş yapılması planlanan illerdeki "Bina İnşaatı" (Kod: 41), "Bina Dışı Yapıların İnşaatı" (Kod: 42) ve "Özel İnşaat Faaliyetleri" (Kod: 43) kodlu işyerlerinde meydana gelen iş kazası sayıları değerlendirilmiştir. Bu iller kapsamında en yüksek kaza sayısına sahip olan iller tabloda sırasıyla belirtilmiştir. Uygulanması düşünülen programlı teftiş kapsamında bu illerde faaliyet gösteren "Bina İnşaatı" (Kod: 41) kodu altında yer alan işyerlerinin teftişinin yapılması planlanmaktadır.

İL	Ölümlü İş Kazası Sayısı
Ankara	52
Antalya	16
Konya	10
Kayseri	10

İL	Ölümlü İş Kazası Sayısı
Samsun	9
Kocaeli	7
Van	7
Karabük	6
Erzincan	6
Erzurum	4
Giresun	4
Trabzon	4
Ordu	3
Sivas	3
Bolu	2
Eskişehir	2
Sakarya	2
Zonguldak	2
Düzce	1
TOPLAM	150
T. T. O. D.*%	36,05

Tablo 2.5- Ankara Grup Başkanlığına bağlı programlı teftiş yapılması planlan illerdeki 2013 yılı itibariyle inşaat iş kolundaki ölümlü sonuçlanan iş kazası sayısı

İL	İşyeri Sayıları
Ankara	13.557
Kocaeli	7.451
Antalya	7.235
Konya	5.226
Kayseri	4.056
Samsun	3.195
Ordu	3.177
Sakarya	3.159
Eskişehir	2.966
Trabzon	2.899

İL	İşyeri Sayıları
Sivas	1.623
Zonguldak	1.172
Giresun	1.170
Bolu	1.014
Düzce	890
Erzurum	853
Erzincan	813
Van	585
Karabük	508
TOPLAM	61.549
T. T. O. D.*%	30,81

Tablo 2.6- Ankara Grup Başkanlığı Bazında Programlı Teftiş Yapılması Planlanan İllerde İkamet veya İkamet Amaçlı Olmayan Binaların İnşaatı" (Kod: 4120) İşyeri Sayıları

İL	Teftiş Edilecek İşyeri Sayısı
Ankara	240
Antalya	120
Kocaeli	90
Konya	90
Kayseri	90
Samsun	84
Eskişehir	60
Sakarya	60
Erzincan	48
Erzurum	48
Sivas	48
Van	48
Bolu	42
Düzce	42
Ordu	42
Trabzon	42

Giresun	36
Karabük	36
Zonguldak	36
TOPLAM	1.302

Tablo 2.7- Ankara Grup Başkanlığı bazında teftiş edilecek işyeri sayıları

KAZA ADI	SAYISI
Kişinin düşmesi - alt düzeye	213
Bu sınıflandırmada listelenmemiş başka Sapma	203
Kayma - tökezleme ve düşme - Kişinin düşmesi – aynı düzeyde	184
Denetim kaybı (tam veya kısmi) - el aleti (motorlu olsun veya olmasın) veya alet tarafından kullanılan maddi aracın	150
Bilgi yok	133
Maddi aracın kayma, düşme, çökmesi – yukarıdan (kazazedenin üstüne düşerek)	119
Katı durumunda - taşma, devrilme	111
İşbirliği olmaksızın yapılan hareket, gereksiz veya zamansız eylemler	99
Yukarıda listelenmemiş başka 60 çeşit Sapma	93
Denetim kaybı (tam veya kısmi) - nesnenin (taşınan, oynatılan, kullanılan, vb.)	85
Denetim kaybı (tam veya kısmi) - taşıt aracı veya ekipman kullanımının (motorlu olsun veya olmasın)	82
Maddi aracın kayma, düşme, çökmesi - aynı düzeyde	81
Denetim kaybı (tam veya kısmi) - makine (istenmeyen başlama da dahil olmak üzere) veya maddi araç	72
Kırılma, patlama - kıymık oluşumu (tahta, cam, metal, taş, plastik, diğerleri)	70
Elektrik sorunu - doğrudan temasa yol açan	63
Kaldırma, taşıma, ayakta durma	54
Yukarıda listelenmemiş başka 50 çeşit Sapma	52
Yukarıda listelenmemiş başka 30 türü-çeşit Sapma	51
Maddi aracın kayma, düşme, çökmesi - aşağıdan (kazazedeyi aşağı çekerek)	49
Diz çökme, oturma, yaslanma	47
Maddenin kırılması - eklemlerde, birleşme noktalarında	47
Yukarıda listelenmemiş başka 40 çeşit Sapma	45
Yukarıda listelenmemiş başka 70 çeşit Sapma	42

CSGBT.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
İŞ TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI

KAZA ADI	SAYISI
İtme, çekme	32
Yukarıda listelenmemiş başka 20 çeşit Sapma	32
Diz çökme, oturma, yaslanma	30
Kapılma veya götürülme - bir şey veya ivme tarafından	28
Keskin bir nesne üzerinde yürüme	24
Çiğnenmek, bacak veya bilek bükülmesi, düşmeden kaymak	23
Sıvı durumunda - sızma, kaçıрма, akma, sıçrama, püskürme	18
Yangın, tutuşma	17
Aşağı bırakma, eğilme	13
Bükülme, dönme	13
Patlama	13
Yukarıda listelenmemiş başka 10 çeşit Sapma	13
Vahşet, saldırı, tehdit - işverenin otoritesine tabi olan şirket çalışanları arasında	7
Şok, korku	6
Gaz durumunda - buharlaşma, aerosol oluşum, gaz oluşumu	3
Vahşet, saldırı, tehdit - işlerini yapmakta olan kazazedeye yönelik şirket dışındaki kişiler tarafından (banka soygunu, otobüs şoförleri, vb.)	3
Yukarıda listelenmemiş başka 80 türü çeşit Sapma	3
Şok, korku	2
Üçüncü bir kimsenin veya kişinin kendisinin, kendine ve başkasına da tehlike yaratması	2
Saldırı, dürtülme - hayvan tarafından	1
TOPLAM	2428⁸

Tablo 2.8 -NACE "41" Kodu altında yer alan Türkiye genelindeki işyerlerindeki kaza sebepleri

Tablo 2.6'da programlı teftiş kapsamında bulunan illerdeki işyeri sayıları, Tablo 2.7'de ise ölümlerle sonuçlanan kaza sayıları ve kaza sayıları dikkate alınarak bu illerde yapılması planlanan teftiş sayıları belirlenmiştir.

Teftişlerde öncelikli olarak Yapı İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinde belirtilen yükümlülükler olmak üzere Tablo 2.8'de analiz edilen veriler ışığında işyerlerinde meydana gelen kaza sebeplerinin de çeşitlilik arz etmesi nedeniyle tüm iş sağlığı ve güvenliği yükümlülükleri dikkate alınarak denetim yapılması kararlaştırılmıştır.

8- Tablo 2.3'te "41" toplamı 2.347 çıkmasına rağmen Tablo 18'de "41" toplamının 2.428 çıkmasının nedeni SGK istatistiklerinde 81 adet kazanın illere göre dağılımı yapılmadan boş bırakılmasıdır.

2.2. Yöntem

Yapı İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişleri uygulanırken aşağıda belirtilen yöntemler uygulanmıştır;

- Teftişler zaman zaman tek müfettişten zaman zaman da iki müfettişten oluşan heyetler tarafından yapılmıştır.
- Teftişler Mart ve Nisan aylarında ay içinde belirtilen illerde tamamlanmak suretiyle, Haziran-Temmuz-Ağustos, Eylül ve Kasım aylarında ise verilen görevin süresi gözönüne alınarak (2 aylık/3 aylık) dönem içerisinde tamamlanmıştır.
- İşyerinde işveren ve çalışanlar, mevzuat ve özellikle 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nda belirtilen yükümlülükleri hakkında bilgilendirilmiştir.
- Teftişler, işyerlerindeki riskin büyüklüğüne göre müfettişlerin kanaatleri doğrultusunda ya İşyerlerinde İşin Durdurulmasına Dair Yönetmeliğin ilgili maddesine göre İşyerinde İşin Durdurulması şeklinde, ya da İş Teftişi Rehberi Ek-İSG-16'da bulunan "Noksansız Giderme Formu" bırakılarak süre vermek suretiyle (rapor veya görev devrine sebep olmayacak şekilde) teftişe ara verilerek sonlandırılmıştır.
- İlk teftişinde noksansız bulunan ve müfettişin kanaati sonucu teftişe sonlandırılan işyerlerine 2015 yılı 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'na ve 4857 sayılı İş Kanunu'na göre uygulanacak İdari Para Cezası tablosu esas alınarak İdari Para Cezası uygulanmıştır.
- İlk teftişinde İşyerlerinde İşin Durdurulmasına Dair Yönetmeliğin ilgili maddesine göre İşyerinde İşin Durdurulması Kararı verilen işyerlerine 23/04/2015 tarih ve 29335 sayılı Resmi Gazetenin yayınlandığı tarihe kadar (23/04/2015) işyerinde tespit edilen tüm noksansız için İdari Para Cezası uygulanırken, bu tarihten itibaren sadece durdurmaya gerekçe olmayan hususlar için İdari Para Cezası uygulanmaya başlanmıştır.
- Kendilerine bırakılan "Noksansız Giderme Formu"nda belirtilen sürenin sonunda yapılan teftişte noksansızın gidermeyen işyerlerine 2015 yılı 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'na ve 4857 sayılı İş Kanunu'na göre uygulanacak İdari Para Cezası tablosu esas alınarak İdari Para Cezası uygulanmıştır.

2.3. İşyerlerinin Seçim Kriterleri

İnşaat iş kolu; iş kazası sayısı ve kaza sonucu meydana gelen ölüm sayısı bakımından tüm sektörler arasında ilk sıralarda yer almaktadır.

Çalışan sayısının fazla olduğu orta ve büyük ölçekli inşaat işyerlerinde, iş sağlığı ve güvenliği koşullarının iyileştirilmesine yönelik olarak teftiş sisteminin belirlenerek uygulanması amacıyla Bina İnşaatları teftiş yapılacak işyerleri olarak seçilmiştir.

2.4. Teftişe Alınan İşyerlerinin Belirlenme Yöntem ve Kaynakları

Yapı İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftiş kapsamına alınan illerde, özellikle büyük inşaat işyerlerinde denetim yapılarak çok sayıda işçiye ulaşılması, iş sağlığı ve güvenliği koşullarının niteliğinin ölçülmesi, olumsuz koşulların kabul edilebilir seviyeye getirilebilmesi, öncelikli olarak yüksekte güvenli çalışma ile hayati tehlike içeren diğer unsurların hızlı bir şekilde takibe alınması,

CSGB

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
İŞ TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI

etkin ve caydırıcı idari yaptırımlar uygulanarak denetim sürecinin sonunda talep edilen iş güvenliği kriterlerinin işverenlerce ivedilikle sağlanması amacıyla programlı teftiş kapsamındaki illerde görevlendirilen müfettişler, İş Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın 11/03/2015 tarih 2136 sayılı yazısı ekinde yer alan 09-10/03/2015 tarihli Toplantı Karar Tutanağında belirtilen hususları da göz önünde bulundurarak, kanaatleri çerçevesinde teftişi yapılacak işyerlerini tarama usulü ile belirlemişlerdir.

2.5. Faaliyet Alanı Bilgileri

2.5.1. Tanımlar

Yapı işyerlerinde programlı teftiş kapsamında NACE kodu; 41: Bina İnşaatı olarak tanımlanan işyerleri ağırlıklı olarak seçilmiştir.

2.5.2. İşyerlerinin Tanımı

Programlı teftiş kapsamında, yapı işkolunda ikamet amaçlı olan veya ikamet amaçlı olmayan binaların inşaatı (4120) ağırlıklı olmak üzere teftişler yapılmıştır.

2.5.3. Üretim Akış Şeması

İnşaat projelerinin tasarımı ve hazırlanması

- Kazı ve alt yapı işleri
- Temel Çalışmaları
- Kalıp, Demir ve Beton işleri
- Çatı İşleri
- Duvar, Tesisat, Sıva ve İnce İşler
- Kapı-Doğrama İşleri
- Peyzaj Düzenlemeleri
- Diğer İmalatlar

2.5.4. Kullanılan İş Ekipmanları

- İş Makineleri (Kazıcı, Yükleyici, Kazıcı Yükleyici, Silindir, Beton Pompaları, Hazır Beton Mikseri, Kamyon, Su Tankeri vs.)
- Kaldırma Araçları (Mobil vinç, Kule vinç, Gırgır-Asansör vinç vb.)
- Çeşitli Kalıp Sistemleri
- Çeşitli İskele Sistemleri,
- Asma İskeleler
- Cephe Platformları
- Çeşitli seyyar aletler ve elektrikli el aletleri

2.5.5. Kullanılan Kimyasallar

- Akaryakıt
- Alçı, çimento
- Boya
- Çeşitli çözücüler
- Beton katkı maddeleri,
- Çeşitli yağlar

3. BÖLÜM

TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

- 3.1. Hazırlık Aşaması
- 3.2. Teftiş Aşaması
- 3.3. İstatistikler

3. BÖLÜM

TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

3.1. Hazırlık Çalışması

Yapı İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi hazırlık aşamasında öncelikle Programlı Teftiş Teklif Formu hazırlanmıştır. Programlı Teftiş Formu'nda hangi illerde denetim yapılacağı belirlenmiştir.

Grup Başkanlığı'nca, Programlı Teftiş Teklif Formu'nda belirlenmiş olan illerin hangi ayda/aylarda denetleneceği kararlaştırılmış ve bunun sonucunda heyet isimleri belirsiz bırakılarak heyetlerin yıllık programları hazırlanmıştır. Yapılan programda belirlenen illerde her ay bir heyetin kalması sağlanmıştır.

Grup Başkanlığı'nca Yapı İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamındaki programlı teftişlerde görev alacak müfettişler ve müfettişlerden oluşturulacak heyetler belirlenmiştir.

Grup Başkanlığı'nca programlı teftişlerde görev alan müfettişlerle toplantı yapılmış ve programların her ay 2 haftalık hazırlandığı, her ay ilk 2 hafta 1 heyet ve son 2 hafta 1 heyet olmak şartıyla her ay her ilde 2 heyetin görevli olması gerektiği bilgisi müfettişlere verilmiştir. Böylece programlı teftiş sonucu durdurma işlemi yapılan işyerlerinden gelen durdurmanın kaldırılması talepleri için hali hazırda bir heyetin o ilde olması planlanmıştır. Ancak uygulama aşamasında bu planlama farklılık göstermiş ve planlanan bu çalışma sadece Mart ve Nisan aylarında uygulanabilmektedir.

İş Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın 23/12/2014 tarih ve 10195 sayılı yazısı uyarınca 12-21 Ocak

2015 tarihlerinde "Yapı İşyerlerindeki İş Kazalarının Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması" konulu eğitimler yapılmıştır. Eğitimde aşağıdaki konularda bilgilendirmeler yapılmıştır;

1. İnşaatlarda Beton, Demir ve Kalıp İşlerinde (Konvensiyonel ve Endüstriyel Kalıp Sistemleri) İş Sağlığı ve Güvenliği
2. Yapı İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Organizasyonu ve Dokümantasyonu
3. Kalıp İşlerinde Yüksekte Güvenli Çalışma (Kişisel ve Toplu Korunma Yöntemleri)
4. Kazı İşlerinde İSG Önlemleri
5. Kule Vinçlere İlişkin İSG Önlemleri
6. İnsan ve Yük Asansörlerinde İSG Önlemleri
7. İşyerlerinde İşin Durdurulması Hakkında Yönetmelik Uygulamaları ve Teftiş Kurulu Başkanlığı Görüşleri

CSGB

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
İŞ TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI

8. Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik
9. İnşaat İşyerlerinde Enerji Dağıtım Tesislerine İlişkin İSG Önlemleri
10. Tünelde İSG Önlemleri
11. Barınma Yerleri ve Sosyal Tesislerde Sağlık ve Güvenlik Önlemleri
12. Yüksekte Güvenli Çalışma
13. Kişisel Koruyucu Donanımlar
14. Yapı Sektöründe Kullanılan Kimyasallar ve Meslek Hastalığı Riskleri
15. İnşaat İşyerlerinde Kullanılan Ekipman ve Tesislere İlişkin İSG Önlemleri
16. Yıkım İşlerinde İSG Önlemleri
17. Yapı İşyerlerinde Isıl İşlemlere İlişkin İSG Önlemleri
18. Mesleki Eğitim
19. Sütunlu Cephe Platformları: TS EN 1495+A2
20. Asılı Erişim Donanımları: TS EN 1808+A1
21. Güvenlik Ağları: TS EN 1263-1 ve TS EN 1263-2
22. Ön Yapımlı Bileşenlerden Oluşan Cephe İskeleleri ve İskele Şeklinde Kullanılan Geçici İş Ekipmanları
23. TSE Belgelendirme Süreci
24. Ön Yapımlı Bileşenlerden Oluşan Cephe İskeleleri ve İskele Şeklinde Kullanılan Geçici İş Ekipmanları Belgelendirme Süreci
25. Yeni Yaklaşım Direktifleri (CE İşareti Gerektiren)
26. Yapı İşyerlerinde Asıl-Alt İşveren İlişkisi

Başkanlığımız ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü Merkez Yapı Denetim Koordinasyonu Başkanlığı ile yapılan görüşmeler sonucunda kendilerine ait Yapı Denetim Sistemine giriş için şifre alınmıştır. Bu şifre sayesinde Yapı Denetim Sistemine girilmiş ve programlı teftişte denetlenmesi planlanan illerdeki işyerleri tarama usulü denetim yaparken bilgi olması açısından müfettişlere gönderilmiştir.

Grup Başkanlığımızca Yapı İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında Kurul Başkanlığı'ndan istenilen istatistiksel bilgileri de kapsayacak şekilde formlar hazırlanmış ve müfettişler tarafından doldurulması istenmiştir.

Müfettişlere rapor yazım aşamasında kolaylık sağlamak ve raporlarda bir standart oluşturmak amaçlı sık karşılaşılabilecek mevzuata aykırılıklarla ilgili bir mevzuata aykırılık havuzu oluşturularak müfettişlere gönderilmiştir.

23/12/2014 tarih ve 12733 sayılı yazı ile Ankara Grup Başkanlığı'nın görev alanına giren 47 ilin mülki amirliklerine yazı yazılmış ve yazıda İşyerlerinde İşin Durdurulmasına Dair Yönetmelik hükümleri

gereği yapılması gereken bildirimlerin faks yoluyla yapılması durumunda, faksların teknik sebeplerle ilgili yerlere ulaşmadığı ve benzeri nedenlerle iletişim eksikliklerinin olduğu belirtilmiş ve bu sorunun aşılması ve işin durdurulması, mühürlerin geçici olarak sökülmesi ve durdurma kararının kaldırılması hallerinde, birimlerin birbirleriyle yapacakları yazışmaların hatasız ve hızlı bir şekilde sağlanması ve bu iletişim ağının kesintisiz bir şekilde devam edebilmesi için, mülki amirlikler ile Grup Başkanlığımız arasında yapılacak olan yazışmaların elektronik resmi posta adresi yoluyla yapılmasının uygun olacağı düşünüldüğünden mülki amirliklerden kendi mülki amirlikleri ve mülki amirliklerinin görev alanına giren kaymakamlıkların mail adresleri istenmiştir. Bildirimler bu sene itibariyle istisnai durumlar hariç faks yerine mail ortamında gönderilmeye başlanmıştır.

3.2. Teftiş Aşaması

Yapı İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi, İş Teftiş Kurulu Başkanlığının 11/03/2015 tarih 2136 sayılı yazısı ekinde yer alan 09-10/03/2015 tarihli Toplantı Karar Tutanağında belirtilen

- 1) Kişilerin düşme tehlikesi,
 - 2) Malzeme düşme tehlikesi,
 - 3) İş ekipmanlarının kullanımından kaynaklı tehlikeler,
 - 4) Yangın, parlama ve patlama tehlikeleri,
 - 5) Elektrikten kaynaklı tehlikeler
- konuları çerçevesinde yapılmıştır.

Programlı Teftiş sonucu durdurma kararı verilen işyerlerinde 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu gereği Grup Başkanlığımızda teftişe yetkili 3 iş müfettişinden oluşturulması gereken heyet kurulmuş ve bunun takibi yapılmıştır.

Programlı Teftiş sonucu ilgili kurum ve kuruluşlara yapılması gereken bildirimler önceleri Grup Başkanlığı, daha sonra da Kurul Başkanlığı'nca yapılmıştır.

Müfettişlerin teftiş esnasında karşılaştıkları zorluklardan bazıları ve sektörel durum ise şöyledir;

- İstisnalar dışında, işverenlerin iş sağlığı ve güvenliği konusunda oldukça bilinçsiz olması,
- Müfettişler tarafından anlatılan bir hususun fotoğraf ve video ile desteklenmesine rağmen işverenler tarafından algılanmasında ve uygulanmasında güçlük çekilmesi,
- İş Güvenliği Uzmanlarının pek çok inşaat işyerlerinde hemen hemen hiç etkileri ya da katkılarının olmaması,
- Onaylı deftere ve risk değerlendirmesine yazılmış olan hususların yerine getirilmediği durumda iş kaygısı ve pazar kaygısı güdülerek 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu gereği Bakanlığa bildirimde bulunulmaması,
- Birçok inşaat şantiye şefinin sadece kâğıt üzerinde mevcut olması,

- Şantiyesinde hiçbir mühendisin görev almadığı fazla sayıda inşaat işyeri olması, bu nedenle ciddi anlamda teknik eleman eksikliği ile işçilerin kendi inisiyatiflerine kalmış çalışma şekillerinin ortaya çıkması,
- İş ekipmanlarıyla ilgili noksanlıkların, iyileştirme ve gerekli kontroller yapılarak giderilmek yerine kullanımdan kaldırma yolunun seçilmesi,
- Basit sığa iskelelerin alternatifsiz olduğu gibi yanlış bir algının hakim olması. Alternatif ekipmanlar önerilmesi ya da nasıl güvenli hale getirileceği açıklanmasına rağmen, teftiş sona erdikten sonra bir kaç ahşap malzemeyi birleştirip tekrar aynı tip güvenliksiz sığa iskelelerde çalışılmaya devam edilmesinin büyük bir olasılık ve kontrol altına alınması zor bir durum olması,
- Bir başka sorunun da özellikle küçük şehirlerde standartlara uygun iskele tedariki konusunda ciddi sıkıntılar yaşandığı, yüksek bedeller ödenerek yanlış seçimler yapıldığının açıkça görülmesi.

3.3. İstatistikler

Bu bölümde Programlı Teftişte yer alan işyerlerine ait istatistiki veriler sunulmuştur.

3.3.1. Teftişi Yapılan İşyeri Sayıları

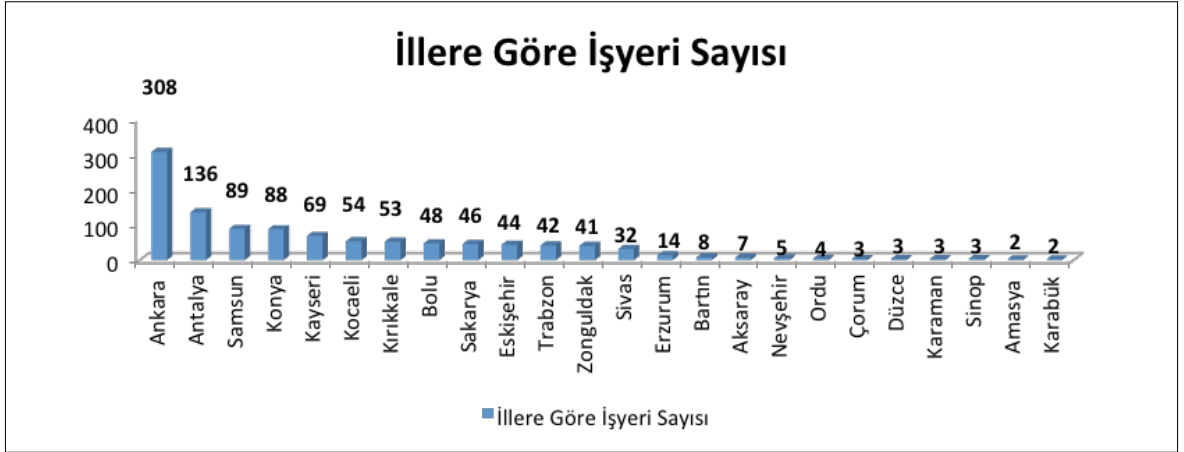
3.3.1.1. İllere Göre Teftişi Yapılan İşyerleri Sayıları

İl	İllere Göre İşyeri Sayısı
Ankara	308
Antalya	136
Samsun	89
Konya	88
Kayseri	69
Kocaeli	54
Kırıkkale	53
Bolu	48
Sakarya	46
Eskişehir	44
Trabzon	42
Zonguldak	41
Sivas	32
Erzurum	14

İl	İllere Göre İşyeri Sayısı
Bartın	8
Aksaray	7
Nevşehir	5
Ordu	4
Çorum	3
Düzce	3
Karaman	3
Sinop	3
Amasya	2
Karabük	2
Toplam	1104

Tablo 3.1- İllere göre teftiş edilen işyeri sayıları

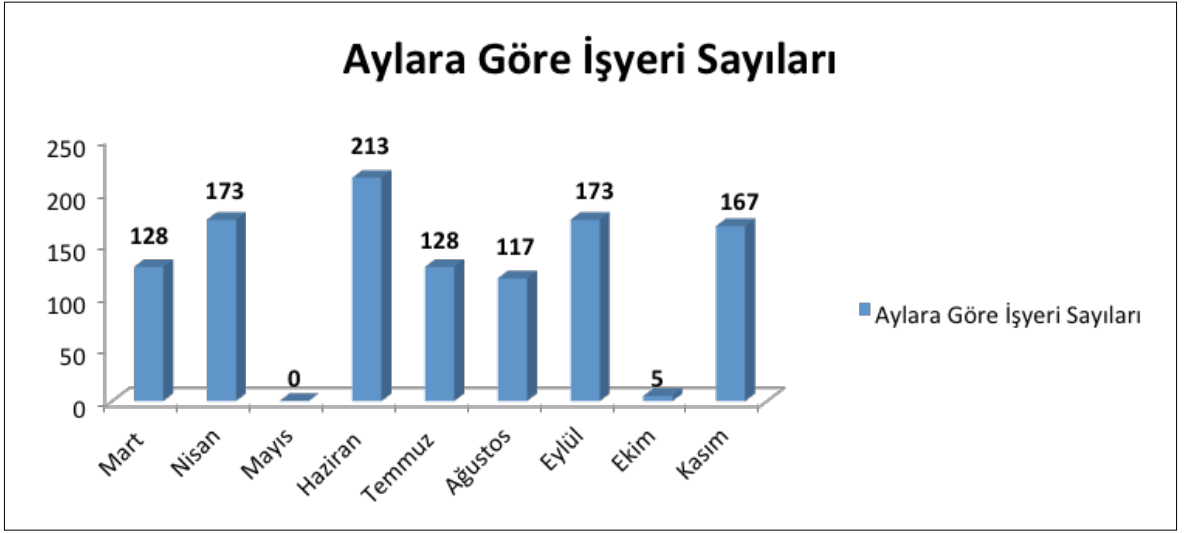
Şekil 3.1- İllere göre teftiş edilen işyeri sayıları

3.3.1.2. Aylara Göre Teftiş Edilen İşyeri Sayıları

Ay	Aylara Göre İşyeri Sayıları
Mart	128
Nisan	173
Mayıs	0
Haziran,	213
Temmuz	128

Ay	Aylara Göre İşyeri Sayıları
Ağustos	117
Eylül	173
Ekim	5
Kasım	167
Toplam	1104

Tablo 3.2- Aylara göre işyeri sayıları

Şekil 3.2- Aylara göre işyeri sayıları

3.3.2. Tehlike Sınıfı Verileri

Tehlike Sınıfı	İşyeri Sayısı
Çok Tehlikeli	1.104
Tehlikeli	0
Az Tehlikeli	0
TOPLAM	1104

Tablo 3.3- Tehlike sınıfına göre işyeri sayıları bilgileri

3.3.3. Teftiş Süreleri

Teftişin başlama ve bitiş tarihleri baz olarak alındığında teftişler ortalama 6 gün (5,88 gün) sürmüştür.

3.3.4. Teftişlerde Ulaşılan Çalışan Sayısı

Cinsiyet	Çalışan Sayısı
Erkek	30.875
Kadın	572
TOPLAM	31.447

Tablo 3.4- Teftişlerde ulaşılan çalışan sayısı

3.3.5. Teftiş Edilen Alan Bilgisi

Müfettişlerimizden teftişini gerçekleştirdikleri işyerlerine ait alan bilgileri her ay istenmiştir. Ancak çeşitli sebeplerle 1.104 işyerinin tamamı için alan bilgileri istenilen formda girilmemiştir. Alan bilgisi girilen işyeri sayısı 749'dur. Belirtilen 749 işyerinin toplam alanı yaklaşık olarak 11.660.497 m²'dir. Dolayısıyla alan verileri girilen işyerlerinin ortalama alanı 15.568 m² olarak hesaplanmıştır (11.660.497 m²/749 işyeri)

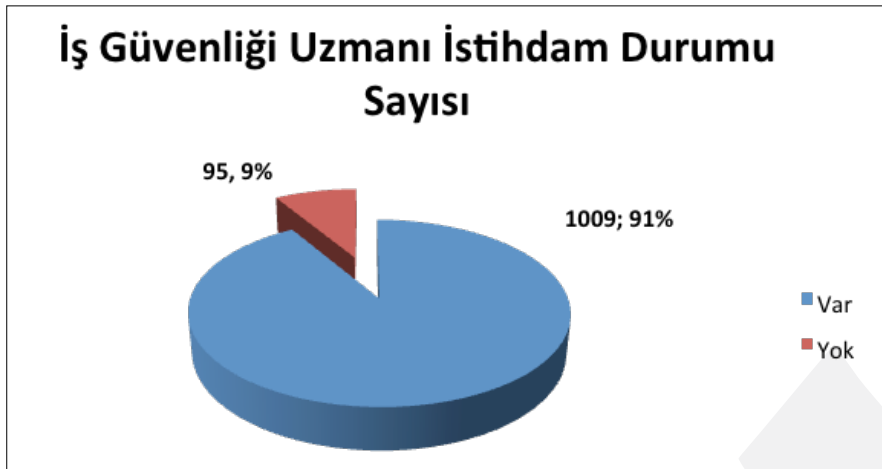
Eldeki bu verilerden bir genelleme yaparsak 1104 işyerinin toplam alanı

15.568 m² x 1.104 işyeri = 17.187.072 m² olarak düşünülebilir.

3.3.6. İş Güvenliği Uzmanı/İşyeri Hekimi Bilgileri

İş Güvenliği Uzmanı İstihdam Durumu	İş Güvenliği Uzmanı İstihdam Durumu Sayısı
Var	1.009
Yok	95
TOPLAM	1.104

Tablo 3.5- İş güvenliği uzmanı istihdam durumu

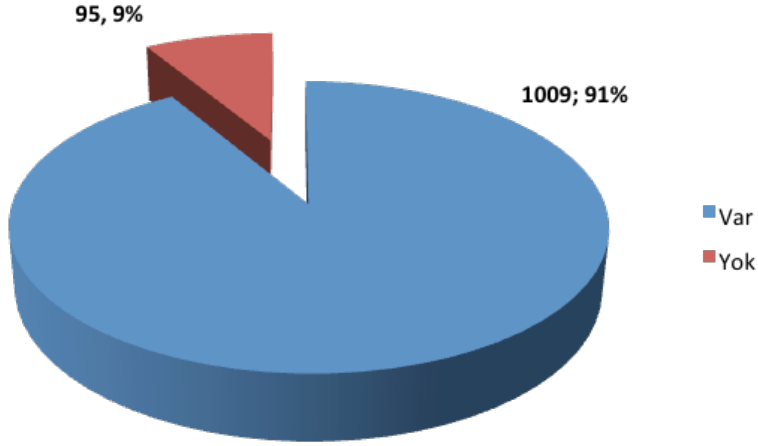

Şekil 3.3- İş güvenliği uzmanı istihdam durumu

İşyeri Hekimi İstihdam Durumu	İşyeri Hekimi İstihdam Durumu Sayısı
Var	1.009
Yok	95
TOPLAM	1.104

Tablo 3.6- İşyeri hekimi istihdam durumu

İşyeri Hekimi İstihdam Durumu Sayısı

Şekil 3.4- İşyeri hekimi istihdam durumu

İş Güvenliği Uzmanı ve İşyeri Hekimi verileri hakkında bir çıkarım yapmak gerekirse yukarıdaki tablolardan da anlaşılacağı üzere teftiş edilen işyerlerinin %9'unda İş Güvenliği Uzmanı ve İşyeri Hekimi istihdam edilmemektedir. Ayrıca bir işyerinde eğer İş Güvenliği Uzmanı yoksa İşyeri Hekimi de bulunmamaktadır veya tam tersi de geçerlidir yorumu da yapılabilir.

3.3.7. Teftiş Sonucu İstatistikleri

Teftişin Sonucu	İşyeri Sayısı
İPC	162
Durdurma	386
Durdurma+İPC	212
Noksan Yok ⁹	344
TOPLAM	1.104

Tablo 3.7- Teftiş Sonucu Verileri

9- "Noksan yok" verisi Bölüm 3.3.7.3'te anlatılacaktır.

3.3.7.1. İdari Para Cezaları

Teftiş Sonucu	İşyeri Sayısı	Uygulanan İPC Miktarı
İPC	162	4.401.163,00 TL
Durdurma+İPC	212	
TOPLAM	374	4.401.163,00 TL

Tablo 3.8- İdari para cezası verileri

Teftiş Sonucu	İşyeri Sayısı	Uygulanan İPC Miktarı ¹⁰
İPC	1	13.412,00 TL

Tablo 3.9- Bildirime gelmeyen işverenliğe uygulanan İPC

Teftiş Sonucu	İşyeri Sayısı	Uygulanan İPC Miktarı ¹¹
İPC	1	13.412,00 TL

Tablo 3.10- Teftişe mukavemet gösteren işverenliğe uygulanan İPC

3.3.7.2. Durdurma Uygulanan İşyeri Verileri

Teftiş Sonucu	İşyeri Sayısı
Durdurma	386
Durdurma+İPC	212
TOPLAM	598

Tablo 3.11- Durdurma uygulanan işyeri verileri

3.3.7.3. Noksansız İşyerleri Verileri

Bu kategorideki işyerleri aşağıdaki durumdaki işyerlerini kapsamaktadır;

- İlk teftişinde mevzuata aykırı hükümleri olmayan işyerleri
- Teftiş esnasında mevzuata aykırılıklarını gideren işyerleri
- İşyerinin durumuna, mevzuata aykırılıkların giderileceği süre, vb. kısıtlar altında müfettişin kanaati sonucu kendilerine noksanlarını gidermeleri için bildirim bırakmak suretiyle süre verilen işyerleridir.

10- 4857 Sayılı İş Kanunu'nun 92/2, 107-a maddesi uyarınca

11- 4857 Sayılı İş Kanunu'nun 92/2, 107-1-a maddesi uyarınca

Teftişin Sonucu	İşyeri Sayısı
İlk Teftişinde Noksanı Bulunmayan	16
Teftiş Esnasında/Bildirim Bırakmak Suretiyle Noksanlarını Gideren	328
TOPLAM	344

Tablo 3.12- Teftiş sonucu noksanı bulunmayan işyerleri verileri

3.3.7.4. Noksan Sayısı İstatistikleri

3.3.7.4.1. İdari Para Cezası/Durdurma Uygulanan Noksan Sayısı Verileri

Teftişin Sonucu		İşyeri Sayısı	Noksan Sayısı
İPC Noksanları	İPC	162	798
	Durdurma+İPC	212	1.459
TOPLAM		374	2.262
Durdurma Noksanları	Durdurma	386	3.987
	Durdurma+İPC	212	2.096
TOPLAM		598	6.083
NOKSANLIKLAR GENEL TOPLAMI			8.345

Tablo 3.13- İPC noksanları/durdurma noksanları verileri

3.3.7.4.2. Eski İSG Kanunu'na (23/04/2015 öncesi) Göre Yapılan İşlemlere İlişkin Veriler

Buradaki veriler 23/04/2015 tarih ve 29335 sayılı Resmi Gazete ile yürürlüğe giren 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunundan önceki yürürlükteki uygulamalarda karşılaşılan durumdur. Kısaca özetleme gerekirse 23/04/2015 tarihinden önce yapılan ve raporu bu tarihten önce tanzim edilen teftişlerde, işyerinde durdurmaya gerekçe olan noksan husus var ise bu hususlar için hem Durdurma hem de İdari Para Cezası (Durdurma+İPC) uygulanıyor idi.

Teftişin Sonucu	İşyeri Sayısı	Noksan Sayısı
Durdurma+İPC	123	1.180

Tablo 3.14- Eski Kanun'a (23/04/2015'ten önce) Göre Durdurma İşlemi Yapılan İşyeri Sayısı

3.3.7.4.3. Teftiş Esnasında/Bildirim Bırakmak Suretiyle İşveren Tarafından Giderilen Noksan Sayısı Verileri

Teftişin Sonucu	İşyeri Sayısı	Verilen Ortalama Süre	İşyeri Başına Giderilen Ortalama Noksan Sayısı	Giderilen Toplam Noksan Sayısı
Noksan Yok (Teftiş Esnasında/Bildirim Bırakmak Suretiyle Noksanlarını Gideren)	328	9 gün (9,295...gün)	9 adet (8,89... adet)	2915

Tablo 3.15- Bildirim sonucu giderilen noksan verileri

3.3.8. Teftiş Sonucu İlgili Yerlere Yapılması İstenilen Bildirimler

3.3.8.1. Hakkında İlgili Kurum ve Kuruluşlara Bildirim Yapılması İstenilen İşyeri Verileri

Bildirim Durumu	İşyeri Sayısı
Var	27
Yok	1.077
TOPLAM	1.104

Tablo 3.16- Hakkında bildirim yapılması istenilen işyerleri

3.3.8.2. Bildirim Yapılan Yerler

Bildirim Yapılan Yer	Bildirim Yapılma Sayısı
İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü	6
İçişleri Bakanlığı	13
Sosyal Güvenlik Kurumu	10
TOPLAM	29¹³

Tablo 3.17- Bildirim yapılan kurum/kuruluşlar

13- Tablo 3.16'da bildirim yapılacak işyeri sayısı 27 iken Tablo 3.17'de toplam sayının 29 çıkması 2 işyerinde 2 ayrı kuruluşa bildirim yapılması istenmesinden kaynaklanmaktadır.

ÇSGBT.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
İŞ TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI

3.3.8.3. Bildirim Yapılma Gerekçeleri

Bildirim Yapılan Yer	Bildirim Yapılma Gerekçeleri	Bildirim Yapılma Sayısı
İçişleri Bakanlığı	Mühürlemenin Zamanında Yapılmamış Olması	12
	Mühürlerin Geçici Olarak Sökülmesinden Sonra Tekrar Mühürleme Yapılmamış Olması	1
İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü	Tespit Defterine Tespit Yapılmaması Hk.	2
	İş Güvenliği Uzmanı/İşyeri Hekimi Hakkında İhtar	4
Sosyal Güvenlik Kurumu	SGK Sicil numarasının olmaması	1
	İşin geçici iş ve çok tehlikeli sınıfta yer aldığı tespit edilmesi nedeniyle, bu durumun SGK tarafından düzeltilmesi için bildirilmesi	9
TOPLAM		29

Tablo 3.18- Bildirim yapılma gerekçeleri

4. BÖLÜM

MEVZUATA AYKIRILIKLAR

- 4.1. 6331 Sayılı İş Sağlığı Ve Güvenliği Kanunu
- 4.2. Yapı İşlerinde İş Sağlığı Ve Güvenliği Yönetmeliği
- 4.3. İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık Ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği
- 4.4. Çocuk Ve Genç İşçilerin Çalıştırılma Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik
- 4.5. Sağlık Ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği
- 4.6. Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık Ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik
- 4.7. İşyeri Bina Ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık Ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik

4. BÖLÜM

MEVZUATA AYKIRILIKLAR

2015 yılında “Yapı İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi” kapsamında gerçekleştirilen teftişlerde aşağıda yer alan kanun ve yönetmeliklere ait noksan hususlar tespit edilmiş ve hayati tehlike içeren işyerleri hakkında “İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik” hükümleri uygulanmıştır.

- 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu
- Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği
- İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği
- Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik
- Çocuk Ve Genç İşçilerin Çalıştırılma Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik
- Sağlık Ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği
- Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık Ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik
- İşyeri Bina Ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık Ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik

Belirtilen kanun ve yönetmeliklere ait teftişlerde tespit edilen mevzuata aykırılıklar aşağıda yer almaktadır.

4.1. 6331 Sayılı İş Sağlığı Ve Güvenliği Kanunu

İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri

MADDE 6 – (1) Mesleki risklerin önlenmesi ve bu risklerden korunulmasına yönelik çalışmaları da kapsayacak, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin sunulması için işveren;

- a) Çalışanları arasından iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve on ve daha fazla çalışanı olan çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde diğer sağlık personeli görevlendirir. Çalışanları arasında belirlenen niteliklere sahip personel bulunmaması hâlinde, bu hizmetin tamamını veya bir kısmını ortak sağlık ve güvenlik birimlerinden hizmet olarak yerine getirebilir. Ancak belirlenen niteliklere ve gerekli belgeye sahip olması hâlinde, tehlike sınıfı ve çalışan sayısı dikkate alınarak, bu hizmetin yerine getirilmesini kendisi üstlenebilir. (Ek cümle: 10/9/2014-6552/16 md.) Belirlenen niteliklere ve gerekli belgeye sahip olmayan ancak 10'dan az çalışanı bulunan ve az tehlikeli sınıfta yer alan işyeri işverenleri veya işveren vekili tarafından Bakanlıkça ilan edilen eğitimleri tamamlamak şartıyla işe giriş ve periyodik muayeneler ve tetkikler hariç iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini yürütebilirler.

Risk değerlendirmesi, kontrol, ölçüm ve araştırma

MADDE 10 – (1) İşveren, iş sağlığı ve güvenliği yönünden risk değerlendirmesi yapmak veya yaptırmakla yükümlüdür. Risk değerlendirmesi yapılırken aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

- a) Belirli risklerden etkilenecek çalışanların durumu.
 - b) Kullanılacak iş ekipmanı ile kimyasal madde ve müstahzarların seçimi.
 - c) İşyerinin tertip ve düzeni.
 - ç) Genç, yaşlı, engelli, gebe veya emziren çalışanlar gibi özel politika gerektiren gruplar ile kadın çalışanların durumu.
- (2) İşveren, yapılacak risk değerlendirmesi sonucu alınacak iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri ile kullanılması gereken koruyucu donanım veya ekipmanı belirler.
- (3) İşyerinde uygulanacak iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri, çalışma şekilleri ve üretim yöntemleri; çalışanların sağlık ve güvenlik yönünden korunma düzeyini yükseltecek ve işyerinin idari yapılanmasının her kademesinde uygulanabilir nitelikte olmalıdır.
- (4) İşveren, iş sağlığı ve güvenliği yönünden çalışma ortamına ve çalışanların bu ortamda maruz kaldığı risklerin belirlenmesine yönelik gerekli kontrol, ölçüm, inceleme ve araştırmaların yapılmasını sağlar.

Sağlık gözetimi

MADDE 15 – (1) İşveren;

- a) Çalışanların işyerinde maruz kalacakları sağlık ve güvenlik risklerini dikkate alarak sağlık gözetimine tabi tutulmalarını sağlar.
- b) Aşağıdaki hallerde çalışanların sağlık muayenelerinin yapılmasını sağlamak zorundadır:
 - 1) İşe girişlerinde.
 - 2) İş değişikliğinde.
 - 3) İş kazası, meslek hastalığı veya sağlık nedeniyle tekrarlanan işten uzaklaşmalarından sonra işe dönüşlerinde talep etmeleri hâlinde.
 - 4) İşin devamı süresince, çalışanın ve işin niteliği ile işyerinin tehlike sınıfına göre Bakanlıkça belirlenen düzenli aralıklarla.
- (2) Tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde çalışacaklar, yapacakları işe uygun olduklarını belirten sağlık raporu olmadan işe başlatılamaz. (1)
- (3) (Değişik birinci cümle: 10/9/2014-6552/17 md.) Bu Kanun kapsamında alınması gereken sağlık raporları işyeri hekiminden alınır. 10'dan az çalışanı bulunan ve az tehlikeli işyerleri için ise kamu hizmet sunucuları veya aile hekimlerinden de alınabilir. Raporlara itirazlar Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenen hakem hastanelere yapılır, verilen kararlar kesindir.
- (4) Sağlık gözetiminden doğan maliyet ve bu gözetimden kaynaklı her türlü ek maliyet işverence karşılanır, çalışana yansıtılamaz.
- (5) Sağlık muayenesi yaptırılan çalışanın özel hayatı ve itibarının korunması açısından sağlık

bilgileri gizli tutulur.

Çalışanların eğitimi

MADDE 17 – (1) İşveren, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerini almasını sağlar. Bu eğitim özellikle; işe başlamadan önce, çalışma yeri veya iş değişikliğinde, iş ekipmanının değişmesi hâlinde veya yeni teknoloji uygulanması hâlinde verilir. Eğitimler, değişen ve ortaya çıkan yeni risklere uygun olarak yenilenir, gerektiğinde ve düzenli aralıklarla tekrarlanır.

- (2) Çalışan temsilcileri özel olarak eğitilir.
- (3) Mesleki eğitim alma zorunluluğu bulunan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde, yapacağı işle ilgili mesleki eğitim aldığını belgeleyemeyenler çalıştırılmaz.
- (4) İş kazası geçiren veya meslek hastalığına yakalanan çalışana işe başlamadan önce, söz konusu kazanın veya meslek hastalığının sebepleri, korunma yolları ve güvenli çalışma yöntemleri ile ilgili ilave eğitim verilir. Ayrıca, herhangi bir sebeple altı aydan fazla süreyle işten uzak kalanlara, tekrar işe başlatılmadan önce bilgi yenileme eğitimi verilir.
- (5) Tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde; yapılacak işlerde karşılaşılabilecek sağlık ve güvenlik riskleri ile ilgili yeterli bilgi ve talimatları içeren eğitimin alındığına dair belge olmaksızın, başka işyerlerinden çalışmak üzere gelen çalışanlar işe başlatılamaz.
- (6) Geçici iş ilişkisi kurulan işveren, iş sağlığı ve güvenliği risklerine karşı çalışana gerekli eğitimin verilmesini sağlar.
- (7) Bu madde kapsamında verilecek eğitimin maliyeti çalışanlara yansıtılamaz. Eğitimlerde geçen süre çalışma süresinden sayılır. Eğitim sürelerinin haftalık çalışma süresinin üzerinde olması hâlinde, bu süreler fazla sürelerle çalışma veya fazla çalışma olarak değerlendirilir.

4.2. Yapı İşlerinde İş Sağlığı Ve Güvenliği Yönetmeliği

İşverenlerin yükümlülükleri

MADDE 5 – (1) İşveren, yapı işlerinde, Kanunun 4 üncü maddesinde belirtilen yükümlülüklerinin yanında özellikle aşağıdaki hususları sağlar;

- a) Yapı alanının düzenli tutulmasını ve yeterli temizlikte olmasını,
- b) Yapı alanındaki çalışma yerlerinin seçiminde; buralara ulaşımın nasıl sağlanacağını ve ekipman, hareket ve geçişler için alan veya yolların belirlenmesini,
- c) Malzemenin kullanım ve taşıma şartlarının düzenlenmesini,
- ç) Tesis ve ekipmanın kullanılmaya başlamadan önce ve periyodik olarak teknik bakım ve kontrollerinin yapılmasını,
- d) Çeşitli malzemeler ve özellikle tehlikeli malzeme ve maddeler için uygun depolama alanları ayrılmasını ve bu alanların sınırlarının belirlenmesini,
- e) Tehlikeli malzemelerin kullanımı ile uzaklaştırılma koşullarının düzenlenmesini,

- f) Atık ve artıkların depolanmasını, atılmasını veya uzaklaştırılmasını,
- g) Çeşitli işler veya işin aşamaları için öngörülen sürelerin yapı alanındaki işin durumuna göre yeniden belirlenmesini,
- ğ) Alt işverenler ve kendi nam ve hesabına çalışanlar arasında işbirliğini,
- h) Yapı alanındaki veya yakınındaki endüstriyel faaliyetler ile etkileşimin dikkate alınmasını,
- ı) 2/7/2013 tarihli ve 28695 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmeliğe ve uyumlaştırılmış ulusal standartlara uygun kişisel koruyucu donanımların bulundurulmasını ve çalışanlar tarafından kullanılmasını.

Kullanılan makine, araç, ekipman, malzeme ve çalışma yöntemleri

MADDE 14 – (1) İşveren, yapı işlerinin yapıldığı işyerlerinde kullanılan makine, araç, ekipman, malzeme ve çalışma yöntemlerinin ilgili teknik mevzuata ve iş sağlığı ve güvenliği yönünden kabul görmüş, uyumlaştırılmış ulusal veya uluslararası standartlara uygun olmasını sağlar.

EK – 4- A) Yapı alanındaki çalışma yerleri için genel asgari şartlar

Yüksekte çalışma

- 1- Seviye farkı bulunan ve düşme sonucu yaralanma ihtimalinin oluşabileceği her türlü alanda yapılan çalışma; yüksekte çalışma olarak kabul edilir.
- 2- Yüksekte yapılan çalışmalarda aşağıdaki hususlara uyulur:
 - a) Yüksekte yapılması zorunlu olmayan montaj ve benzeri çalışmaların mümkün olduğunca öncelikle yerde yapılması sağlanır.
 - b) Yapılacak çalışmaların önceden planlanması ve organize edilmesi, bu planlama yapılırken yüksekte düşme ile ilgili hususlara acil durum planında yer verildiğinden emin olunması sağlanır.
 - c) Çalışanların, çalışma yerlerine güvenli bir şekilde ulaşmaları uygun araç ve ekipmanlarla sağlanır.
 - ç) Çalışma yerlerinde çalışanların güvenliği öncelikle, güvenli korkuluklar, düşmeyi önleyici platformlar, bariyerler, kapaklar, çalışma iskeleleri, güvenlik ağıları veya hava yastıkları gibi toplu koruma tedbirleri ile sağlanır.
 - d) Toplu koruma tedbirlerinin düşme riskini tamamen ortadan kaldıramadığı, uygulanmasının mümkün olmadığı, daha büyük tehlike doğurabileceği, geçici olarak kaldırılmasının gerektiği hallerde, yapılan işlerin özelliğine uygun bağlantı noktaları veya yaşam hatları oluşturularak tam vücut kemer sistemleri veya benzeri güvenlik sistemlerinin kullanılması sağlanır. Çalışanlara bu sistemlerle beraber yapılan işe ve standartlara uygun bağlantı halatları, kancalar, karabinalar, makaralar, halkalar, sapanlar ve benzeri bağlantı tertibatları; gerekli hallerde iniş ve çıkış ekipmanları, enerji sönmeyici aparatlar, yatay ve dikey yaşam hatlarına

- bağlantıyı sağlayan halat tutucular ve benzeri donanımlar verilerek kullanımı sağlanır.
- e) Yapı işleri sırasında ve yapı işleri bitirilip yapı kullanıma geçtikten sonra yüksekte yapılacak çalışmalarda kullanılmak üzere oluşturulacak yatay ve dikey yaşam hatları için gerekli olan bağlantı noktaları ve yapısal düzenlemeler, projenin hazırlık aşamasında belirlenerek sağlık ve güvenlik planı ve sağlık ve güvenlik dosyasında yer alır.
- f) Yüksekte güvenli çalışma donanımlarının, düzenli olarak kontrol ve bakımlarının yapılması sağlanır. Uygun olmayan donanımların kullanılması engellenir.
- g) Bu alanlarda çalışanlara yüksekte çalışmayla ilgili tehlike ve riskler konusunda bilgilendirme yapılarak gerekli eğitim verilir.
- ğ) Yüksekte yapılan çalışmalar işveren tarafından görevlendirilen ehil bir kişinin gözetim ve kontrolü altında gerçekleştirilir.
- 3- Kullanılan güvenlik ağları; malzeme özellikleri, yapılan statik ve dinamik dayanım deneyleri ile bağlantı ve kurulum şartları bakımından TS EN 1263-1 ve TS EN 1263-2 standartlarına ve ilgili diğer ulusal standartlara, konu ile ilgili ulusal standart bulunmaması halinde ilgili uluslararası standartlara uygun olması sağlanır ve yapılan işe uygun tipte güvenlik ağı seçilir. Yapı alanında kullanılan güvenlik ağının kullanma kılavuzu işyerinde bulundurulur. Güvenlik ağları standartlara ve kullanım kılavuzuna uygun şekilde kurulur.
- 4- Betonarme platformların döşeme kenarlarında, asansör, merdiven, baca, şaft, aydınlatma boşlukları gibi döşemelerde süreksizlik meydana getiren boşluklarda, duvar ve perde duvar gibi yapı elemanları arasında süreksizlik meydana getiren pencere ve benzeri boşluklarda çalışanların veya malzemelerin düşmesini engelleyecek toplu koruma tedbirleri alınır, korkuluk sistemlerinin kullanılması halinde korkulukların bu Yönetmeliğin Ek-4 (A) Yüksekte Çalışma başlığının 6 ncı maddesinde tanımlanan özelliklere uygun olması sağlanır.
- 5- Herhangi bir sebeple betonarme platform kenarında güvenli korkuluğun bir kısmının geçici olarak kaldırılmasının gerektiği durumlarda, bu alanlarda gerekli güvenlik tedbirleri alınır ve çalışanlara uygun kişisel koruyucu donanımlar verilir.
- 6- Korkuluklarda;
- a) Platformdan en az bir metre yükseklikte ve herhangi bir yönden gelebilecek en az 125 kilogramlık yüke dayanıklı ana korkuluk,
- b) Platforma bitişik, en az 15 santimetre yüksekliğinde topuk levhası,
- c) Topuk levhası ile ana korkuluk arasında açıklıklar 47 santimetreden fazla olmayacak şekilde konulan ara korkuluk,
- bulunması sağlanır.

Geçitlerde güvenlik

- 7- Çalışma platformları ve geçitler kişileri düşmekten ve düşen cisimlerden koruyacak şekilde yapılır, boyutlandırılır, kullanılır ve muhafaza edilir.

Düşen cisimler

- 8- Yüksekte yapılan çalışmalarda kullanılan el aletleri ve diğer malzemelerin düşmelerini engelleyecek tedbirler alınır.
- 9- Çalışanlar, düşen cisimlere karşı öncelikle toplu olarak korunur.
- 10- Yapı alanında, cisimlerin düşerek tehlike oluşturabileceği bölgelere girişler önlenir veya gerektiğinde kapalı geçitler yapılır.

Enerji dağıtım tesisleri ve elektrikle çalışma

- 13- Enerji dağıtım tesisleri, yangın veya patlama riski oluşturmayacak şekilde tasarlanarak kurulur ve işletilir. Kişilerin, doğrudan veya dolaylı teması sonucu elektrik çarpması riskine karşı korunması sağlanır.
- 16- Yapı alanı içerisindeki ana pano ve tali elektrik panolarında uygun kaçak akım rölesi kullanılır.
- 17- Yapı alanında veya çalışanların erişebileceği yerlerde bulunan elektrik panoları, tevzi tabloları ile kontrol tertibatı ve benzeri tesisat, kilitli dolap veya hücre içine konulur. Bakım, onarım ve yenileme nedeniyle gerilim altındaki tesisatın tecritlerinin çıkarılması gerektiğinde uyarı ve koruma amacıyla gerekli tedbirler alınır.
- 18- Yapı alanında elektrik bağlantıları için uygun bağlantı elemanları kullanılır, açık uçlu kablolarla bağlantı yapılmaz.
- 19- Yapı alanında kullanılan sabit ve seyyar iletkenler ile teçhizatların dış etkenlerden korunması sağlanır, eskimiş veya yıpranmış olanlar kullanılmaz.
- 22- Elektrikle çalışan iş ekipmanlarının gövde güvenlik topraklaması yapılır.

Düzen, temizlik, istif ve depolama

- 24- Yapı alanının düzenli ve temiz tutulması sağlanır. Sivri uçları veya keskin kenarları bulunan malzeme ve atıklar düzenli periyotlarla çalışma alanlarından uzaklaştırılır. Yapı alanından uzaklaştırılması mümkün olmayan sivri veya keskin kenarları bulunan malzemelerin saplanma riskine karşı gerekli koruyucu malzemeler ile korunması/kaplanması sağlanır.

Yangın algılama ve yangınla mücadele

- 32- Yapı alanının özelliklerine, çalışan barakalarının ve diğer tesislerin boyutlarına ve kullanım şekline, alandaki ekipmana, alanda bulunan maddelerin fiziksel ve kimyasal özelliklerine, bulunabilecek azami kişi sayısına bağlı olarak uygun nitelikte ve yeterli sayıda yangınla mücadele araç ve gereci ile gerekli yerlerde yangın dedektörleri ve alarm sistemleri bulundurulur.

Havalandırma

- 35- Çalışanların harcadıkları fiziksel güç ve çalışma şekli dikkate alınarak yeterli temiz hava sağlanır. Cebri havalandırma sistemi kullanıldığında, sistemin her zaman çalışır durumda olması sağlanır ve bu sistem çalışanların sağlığına zarar verebilecek hava akımlarına neden olmayacak şekilde tesis edilir. Çalışanların sağlığı yönünden gerekli hallerde havalandırma sistemindeki herhangi bir arızayı bildiren sistem bulundurulur.

Trafik yolları ve tehlikeli alanlar

- 43- Yayaların kullandığı ve yükleme boşaltma için kullanılanlar da dahil, araçlarla malzeme taşımada kullanılan yolların, potansiyel kullanıcı sayısına ve işyerinde yapılan işin özelliğine uygun boyutlarda olması sağlanır. Trafik yolları üzerinde taşıma işi yapılması durumunda, bu yolu kullanan diğer kişiler için yol kenarında yeterli güvenlik mesafesi bırakılır veya uygun koruyucu tedbirler alınır. Yollar görülebilir şekilde işaretlenir, düzenli olarak kontrolü yapılarak her zaman bakımlı olması sağlanır.
- 45- Yapı alanlarındaki girilmesi yasak bölgelere yetkisiz kişilerin girişi uygun araç ve gereç kullanılarak engellenir. Tehlikeli bölgeler açıkça işaretlenir, buralara görünür şekilde uyarı levhaları konulur. Bu bölgelere girme izni verilen çalışanları korumak için gerekli tedbirler alınır.

Soyunma yeri ve elbise dolabı

- 53- İş elbisesi giymek zorunda olan çalışanların, etik olarak veya sağlık nedenleriyle, uygun olmayan bir yerde soyunmalarına izin verilmez. Bu durumda çalışanlar için uygun soyunma yerleri sağlanır. Soyunma yeri gerekmeyen işyerlerinde çalışanların elbiselerini koyabilecekleri uygun bir yer tahsis edilir.
- 54- Soyunma yerlerinin aşağıda belirtilen hususlara sahip olması sağlanır;
- a) Kolay ulaşılabilir yerde olması,
 - b) Yeterli kapasitede olması,
 - c) Yeterli sayıda oturma yerleri bulunması,
 - ç) Kadınlar ve erkekler için ayrı soyunma yerleri olması,
 - d) Her çalışan için çalışma saatleri içinde giysilerini koyabilecekleri yeterli büyüklükte kilitli dolaplar bulunması,
 - e) Nemli, tozlu, kirli, tehlikeli maddeler ile çalışılan yerlerde ve benzeri işlerde iş elbiseleri ile harici elbiselerin ayrı yerlerde muhafaza edilmesi için, her çalışan için yeterli nitelikte iki bölmeli dolap veya iki ayrı elbise dolabı bulunması.

Tuvaletler ve lavabolar

- 58- Çalışma, dinlenme, yıkanma ve soyunma yerlerine yakın yerlerde, kadın ve erkek çalışanlar için ayrı ayrı olmak üzere, yeterli sayıda tuvalet ve lavabolar tesis edilir. Tuvalet ve lavabolarda,

uygun havalandırma, aydınlatma, termal konfor ve hijyen şartları sağlanır ve gerekli temizlik malzemeleri bulundurulur.

Dinlenme ve barınma yerleri

- 61- Dinlenme, barınma ve sosyal amaçlı kullanılan tesisler, yanıcı olmayan ve kolay tutuşmayan malzemeden inşa edilir. Barınma amacıyla çadır ve branda kullanılmaz. Meskûn mahal dışında, yol, demiryolu, köprü inşaatı gibi açık havada yapılan çalışmalarda, barınma ve benzeri ihtiyaçları gidermek amacıyla, sadece yanmaz malzemelerden yapılmış çadırlar kullanılabilir.
- 62- Barınma yerlerinde kullanılan ısıtma, soğutma ve havalandırma sistemleri, elektrik tesisatları ile aydınlatmalar için gerekli güvenlik tedbirleri alınarak yeterli ve uygun araçlar sağlanır, yangına neden olmayacak şekilde tesis edilip, kullanıma alınır. Isıtma sistemlerinde yangın riski oluşturacak mangal, maltız ve benzeri açık ateş kullanılmaz.

Çeşitli hükümler

- 68- Yapı alanının çevresi ve çalışma alanının etrafı kolayca görülebilecek, fark edilebilecek ve yetkisiz kişilerin girişine engel olacak şekilde çevrilerek işaretlenir.

EK- 4- B) Yapı Alanlarındaki Özel Asgari Şartlar

Kapalı Mekanlardaki Çalışma Yerleri

Doğal ve suni aydınlatma

- 5- İşyerleri, mümkün olduğunca doğal olarak aydınlatılır. Doğal aydınlatmanın yeterli olmadığı durumlarda çalışanların sağlık ve güvenliğinin korunması amacıyla uygun şekilde yeterli suni aydınlatma yapılır.

Açık Mekanlardaki Çalışma Yerleri

Sağlamlık ve dayanıklılık

- 14- Alçak veya yüksek seviyede olan hareketli veya sabit çalışma yerlerinin, çalışan sayısı, üzerlerinde bulunabilecek azami ağırlık ve bu ağırlığın dağılımı ile maruz kalabileceği dış etkiler göz önünde bulundurularak yeterli sağlamlık ve dayanıklılıkta olması sağlanır. Bu çalışma yerlerinin tamamının veya bir kısmının, zamansız veya kendiliğinden hareketini önlemek için uygun ve güvenilir sabitleme metotları kullanılır. Çalışma yerlerinin sağlamlık ve dayanıklılığı özellikle de çalışma yerinin yükseklik veya derinliğinde değişiklik olduğunda kontrol edilir.

Enerji dağıtım tesisleri

- 15- Enerji dağıtım tesislerinde aşağıdaki hususlara uyulur:
 - a) Yapı işlerine başlamadan önce alanda mevcut olan tesisat belirlenir, kontrol edilir ve açıkça işaretlenir.
 - b) Yapı alanının yakınından enerji nakil hatları geçmesi durumunda, yeterli güvenlik mesafesi

- bırakılıp gerekli güvenlik tedbirleri alınarak çalışılır. Güvenlik mesafesi belirlenirken nakil hattı tellerinin rüzgârda salınımı da hesaba katılır. Enerji nakil hatlarına yeterli güvenlik mesafesi bırakılmıyorsa enerji nakil hattının güzergâhı değiştirilerek yapı alanından uzaklaştırılması için veya hattın akımının kesilmesi için ilgili kurum ve kuruluşlardan onay ve izinler alınır.
- c) Elektrik nakil hatlarının bulunduğu alanlarda yapılan çalışmalarda, bariyerler veya ikaz levhalarıyla araçların ve tesislerin elektrik hattından uzak tutulması sağlanır. Ayrıca araçların hat altından geçmesinin zorunlu olduğu durumlarda uygun tedbirler alınır ve gerekli ikazlar yapılır.
- ç) Yapı alanındaki enerji dağıtım tesislerinin, özellikle de dış etkilere maruz kalan tesislerin, kontrol ve bakımlarının düzenli olarak yapılması sağlanır.

İskeleler

- 17- Ön yapımlı bileşenlerden oluşan cephe iskeleleri ve iskele şeklinde kullanılan geçici iş ekipmanlarının, TS EN 12810-1, TS EN 12810-2, TS EN 12811-1, TS EN 12811-2 ve TS EN 12811-3 standartlarına ve ilgili diğer ulusal standartlara, konu ile ilgili ulusal standart bulunmaması halinde ilgili uluslararası standartlara uygun olması sağlanır.
- 19- Seçilen iskelenin kurulum ve kullanım şekline göre sağlamlık ve dayanıklılık hesapları üreticiden temin edilir, mevcut değilse yapılır veya yaptırılır. Bu hesaplar yapılmadan veya yapılan hesaplar sonucunda iskelenin güvenli olmadığı tespit edilmesi halinde iskeleler kullanılamaz.

İskelelerde genel tedbirler

- 20- İskelelerin aşağıdaki hususlara uygun olması sağlanır;
- a) Kendiliğinden hareket etmeyecek, stabilitesi bozulmayacak ve çökmeyecek şekilde tasarlanmış, imal edilmiş ve kurulmuş olması,
- b) İskele sistemlerinin güvenli bir şekilde desteklenmesi, yatay ve dikey kuvvetlere karşı uygun şekilde sabitlenmesi,
- c) Doğru şekilde ve bakımlı bulundurulması,
- ç) Korozyona karşı uygun malzeme kullanılması,
- d) İskele sisteminde çatlak, kırık, yıpranmış ve korozyona uğramış özellikteki iskele ve bağlantı elemanlarının kullanılmaması,
- e) İskelelerde görülen kusurların derhal giderilerek zayıf kısımların güçlendirilmesi.
- 21- İskele platformları hareket etmeyecek şekilde iskele sistemine sabitlenir. Platform elemanları ile iskele dikey elemanları arasında ve platform döşemesinde çalışanların düşmesine sebep olabilecek boşluk bulunmaması sağlanır.
- 23- İskelelerdeki bütün bağlantı yerleri ile bağlantı elemanlarının yeterli sağlamlıkta olması sağlanır ve bu bağlantıların kendiliğinden ayrılması için gerekli tedbirler alınır.

- 25- İskeleler aşağıda belirtilen durumlarda işveren tarafından görevlendirilen ehil bir kişi tarafından kontrole tabi tutularak, iskeleler ile ilgili özel tedbirlerde belirtilen hususları içeren kontrol raporu hazırlanır, rapor sonucunda sadece güvenli olduğu tespit edilen iskelelerde çalışma yapılır;
- Kullanılmaya başlamadan önce,
 - Haftada en az bir kez,
 - Üzerinde değişiklik yapıldığında,
 - Belli bir süre kullanılmadığında,
 - Sismik sarsıntı, kuvvetli rüzgârlar gibi olumsuz hava şartlarına veya denge ve sağlamlığını etkileyebilecek diğer koşullara maruz kaldığında.

Ön yapımlı bileşenlerden oluşan cephe iskeleleri ve seyyar iskelelerde özel tedbirler:

- 30- Ön yapımlı bileşenlerden oluşan cephe iskelelerinin kurulumunda, taşıyıcı sisteme ait düşey ve yatay elemanların eksiksiz olarak kullanılması ve sistemin yeteri kadar çapraz elemanlarla takviye edilmesi sağlanır.
- 32- Cephe iskeleleri binaya mümkün olduğunca yakın kurulum, bunun mümkün olmadığı durumlarda çalışanların bina ile iskele arasından düşmelerini önleyici tedbirler alınır.
- 33- Cephe iskelelerinin ayaklarında sabit veya düşeyliği ayarlanabilir taban plakaları ve yumuşak zeminlerde yükü dağıtmak için taban plakaları altlarında uygun malzemeden yapılmış altlıklar kullanılır. Sağlam olmayan ve uygunsuz malzemeler destek parçaları olarak kullanılmaz, iskelenin sağlam ve dengeli olması sağlanır.
- 34- İskelelerde çalışılan platformlara güvenli ulaşımın sağlanması için merdiven sistemleri veya benzeri güvenli ulaşım sistemleri kullanılır.
- 35- Madeni cephe iskeleleri statik elektriğe karşı uygun şekilde topraklanır.
- 36- Seyyar iskeleler, üzerinde çalışan bulunduğu durumlarda hareket ettirilmez. İskelenin dik ve platformun düz olması sağlanır. İskele ayaklarında iskelenin kendiliğinden hareket etmesini engelleyecek fren kolu gibi uygun tertibatlar bulunur.

Asma iskele, cephe platformu ve asılı erişim donanımları şeklindeki iskele sistemlerinde özel tedbirler

- 39- İskelelerin, çalışma sırasında sağa sola veya ileri geri hareket etmeden asılı kalması sağlanır.
- 43- İskele sistemlerinde çalışan sayısı kadar dikey yaşam hattı oluşturulur. Çalışanlara bağlantı aparatları ve halat tutucularıyla beraber tam vücut kemer sistemleri verilerek kullanımı sağlanır. Dikey yaşam hatlarının üst uçları uygun bir yere sağlam ve güvenli bir şekilde sabitlenir.

El merdivenleri

- 47- Yapılan işe ve bulunması halinde ulusal standartlara uygun, basamakları kaymaz malzemeden

yapılmış veya kaymaz malzeme ile kaplanmış, yeterli sağlamlıkta el merdivenleri kullanılır. Basamakları, kolları veya bağlantı yerleri kırılmış, çatlamış, yıpranmış, hasar görmüş ekipmanlar kullanılmaz. El merdivenleri düzenli olarak kontrol edilerek kusurlu merdivenlerin kullanılmaması sağlanır.

Tesis, makine, ekipman

- 49- Mekanik el aletleri, kaldırma araçları, kazı ve malzeme taşıma işlerinde kullanılan makine ve araçlar da dahil olmak üzere herhangi bir güçle çalışan tesis, makine ve ekipmanlarda aşağıda belirtilen hususlara uyulur;
- Mümkün olduğu kadar ergonomi prensipleri dikkate alınarak uygun şekilde ve yeterli sağlamlıkta tasarlanmış ve imal edilmiş olması,
 - Her zaman iyi çalışabilir durumda olması,
 - Doğru şekilde kurulması,
 - Sadece tasarlandıkları işler için, uygun eğitim almış kişilerce doğru şekilde kullanılması.
- 51- Her türlü iş ekipmanı için üzerinde kurulu olduğu veya hareket halinde olduğu zeminin sağlamlığı kontrol edilir. Zeminin sağlamlığından emin olunmadan ve gerekli hallerde dengeleme ve sabitleme yapılmadan çalışılmaya başlanmaz. Hendek kenarları ve dik eğimli yerlerde zemin kaymasını ve makinenin kaymasını önleyici tedbirler alınır.
- 58- Kaldırma araçlarında kaldırılacak yükün çeşidi, boyutu, şekli ve diğer fiziksel özelliklerine uygun kaldırma aparatları kullanılarak uygun çalışma yöntemi tercih edilir.

Kazı işleri, kuyular, yeraltı işleri, tünel ve kanal işleri

- 63- Kazı işleri, kuyular, yeraltı işleri ile tünel ve kanal çalışmalarında aşağıda belirtilen hususlara uyulur:
- Çalışmalar, işveren tarafından görevlendirilen ehil kişi gözetiminde yapılır.
 - Çalışma alanına giriş ve çıkış için güvenli yollar sağlanır.
 - Kazılarda zemin yapısı, iklim koşulları, kazı alanı yakınlarında meydana gelebilecek sarsıntılar, çevredeki su kaynakları ve fazla yük kuvvetleri göz önüne alınarak uygun şev açıları belirlenir ve/veya statik hesabı yapılmış uygun destek ve setler kullanılır. Kazı yüzeyleri, şevlerin eğimi ve yüksekliği zeminin yapısına, sağlamlığına ve çalışma yöntemlerine uygun seçilir.
 - Malzeme veya cisim düşmesine, su baskını tehlikesine ve insanların düşmesine karşı uygun tedbirler alınır.
 - Tehlikeli veya zararlı olmayan özellikte solunabilir hava sağlamak için bütün çalışma yerlerinde gerekli tedbirler alınır.
 - Yangın, parlama, patlama, su baskını veya göçük gibi durumlarda çalışanların güvenli bir yere ulaşmaları sağlanır.
- 68- Kazı alanından çıkartılan hafriyat ile kazı kenarı arasında yeterli mesafe bulundurulur ve

hafriyatın kazı alanına akma riski bulunuyorsa uygun bariyerler kullanılır. Kazı mahallinde bulunan hareketli araçlar ve kazı stabilitesini etkileyebilecek diğer araçlar ile kazı kenarı arasında gerekli güvenlik mesafesi bırakılır.

Yıkım işleri

- 75- Yıkım işlerinde aşağıdaki hususlara uyulur:
- Yıkımdan önce yapının içindeki ve etrafındaki havagazı, su ve elektrik bağlantıları kesilir ve yıkılacak kısmın etrafında, güvenlik alanı bırakılarak gerekli tedbirler alınır.
 - Yıkım işleri, ilgili standartlar ve konuya ilişkin mevzuat hükümlerine uygun şekilde yürütülür.
 - Çalışmalarda uygun çalışma yöntemleri ve ekipmanlar kullanılır, gerekli tedbirler alınır.
 - Çalışmalar, işveren tarafından görevlendirilen ehil kişinin gözetimi altında planlanır ve yürütülür.
 - Yıkım esnasında toz kalkmaması ve yıkılan kısma ait malzeme ve molozların çalışma ortamından güvenli bir şekilde uzaklaştırılması için gerekli tedbirler alınır.

Çatı işleri

- 79- Çatılarda veya eğik yüzeylerde yapılan çalışmalarda; çalışanların, aletlerin, diğer nesne ve malzemelerin düşmesini veya benzeri diğer riskleri önlemek amacıyla güvenli kenar koruma sistemleri, çatı merdivenleri, güvenlik ağları, çalışma platformları, korkuluklu iskeleler, kayarak düşmeyi önleme sistemleri veya dikey ve yatay yaşam hatları gibi toplu koruyucu tedbirler alınır.

Betonarme kalıp işleri

- 82- Kalıp işleri işveren tarafından görevlendirilen ehil kişi gözetiminde ve konu ile ilgili tecrübe sahibi çalışanlarca yapılır.
- 83- Kalıp panolarının, geçici destek ve payandaların üzerlerine binen yüke ve gerilime dayanacak şekilde planlanması, tasarlanması, kurulması ve korunması sağlanır.
- 84- Çalışanları, kalıp sisteminin geçici dayanıksızlık veya kırılma risklerinden korumak için yeterli tedbirler alınır.
- 85- Betonarme kalıplarının yeterliliği her beton dökümünden önce kontrol edilir. Özellikle kayar kalıp, tünel kalıp ve masa kalıplardaki bağlantı yerleri, sabitleme elemanları, tijler, hidrolik hortumları, taşıma yerleri, pano krikoları, teker sistemleri, fiş krikoları, yayların aksları ve hareketli parçalar, sapma pimler, ağ sistemleri ve benzeri kalıp parça ve unsurları düzenli olarak ve her kullanımdan önce kontrol edilerek deformasyona uğramış ve güvenliği tehlikeye atabilecek durumda olanların kullanılmasına müsaade edilmez.

4.3. İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık Ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği

Genel yükümlülükler

MADDE 5 – (1) İşveren, işyerinde kullanılacak iş ekipmanının yapılacak işe uygun olması ve bu ekipmanın çalışanlara sağlık ve güvenlik yönünden zarar vermemesi için gerekli tüm tedbirleri alır.

(2) İşveren:

- a) İş ekipmanını seçerken işyerindeki özel çalışma şartlarını, sağlık ve güvenlik yönünden tehlikeleri göz önünde bulundurarak, bu ekipmanın kullanımının ek bir tehlike oluşturmamasına dikkat eder.
- b) İş ekipmanının, çalışanların sağlık ve güvenliği yönünden tamamen tehlikesiz olmasını sağlayamıyorsa, kabul edilebilir risk seviyesine indirecek uygun önlemleri alır.

İş ekipmanının kontrolü

MADDE 7 – (1) İşyerinde kullanılan iş ekipmanının kontrolü ile ilgili aşağıdaki hususlara uyulur.

- a) İş ekipmanının güvenliğinin kurulma ve montaj şartlarına bağlı olduğu durumlarda, ekipmanın kurulmasından sonra ve ilk defa kullanılmadan önce ve her yer değişikliğinde ekipmanın, periyodik kontrolleri yapmaya yetkili kişiler tarafından kontrolü yapılır, doğru kurulduğu ve güvenli şekilde çalıştığını gösteren belge düzenlenir.
- b) İşverence, arızaya sebep olabilecek etkilere maruz kalarak tehlike yaratabilecek iş ekipmanının;
 - 1) Periyodik kontrolleri yapmaya yetkili kişilerce periyodik kontrollerinin yapılması,
 - 2) Çalışma şeklinde değişiklikler, kazalar, doğal olaylar veya ekipmanın uzun süre kullanılmaması gibi iş ekipmanındaki güvenliğin bozulmasına neden olabilecek durumlardan sonra, arızanın zamanında belirlenip giderilmesi ve sağlık ve güvenlik koşullarının korunması için periyodik kontrolleri yapmaya yetkili kişilerce gerekli kontrollerin yapılması, sağlanır.
- c) Kontrol sonuçları kayıt altına alınır ve yetkililer her istediğinde gösterilmek üzere uygun şekilde saklanır.

EK – I- İş Ekipmanlarında Bulunacak Asgari Gereker

2. İş ekipmanlarında bulunacak asgari genel gerekler

2.1. İş ekipmanında bulunan ve güvenliği etkileyen kumanda cihazları için asgari gerekler;

2.1.1. İş ekipmanında bulunan ve güvenliği etkileyen kumanda cihazları açıkça görülebilir ve tanınabilir özellikte olur. Gerektiğinde uygun şekilde işaretlenir.

2.1.2. Kumanda cihazları zorunlu haller dışında, tehlikeli bölgenin dışına yerleştirilir ve bunların kullanımı ek bir tehlike oluşturmaz. Kumanda cihazları, istem dışı hareketlerde tehlikeye neden olmaması gerekir.

- 2.1.3. Operatör, ana kumanda yerinden tehlike bölgesinde herhangi bir kimsenin bulunmadığından emin olması gerekir. Bu mümkün değilse makine çalışmaya başlamadan önce otomatik olarak devreye girecek sesli ve ışıklı ikaz sistemi bulunur.
- 2.1.4. İş ekipmanının çalıştırılması veya durdurulması sebebiyle doğabilecek tehlikelere maruz kalan çalışanlar yeterli zaman ve imkân sağlayan tedbirlerle bu tehlikelerden korunur.
- 2.1.5. Kumanda sistemleri güvenli ve planlanan kullanım şartlarında meydana gelebilecek arıza, bozulma veya herhangi bir zorlanma göz önüne alınarak uygun nitelikte seçilir.
- 2.5. Parça fırlaması veya düşmesi riski taşıyan iş ekipmanları, bu riskleri ortadan kaldırmaya uygun güvenlik tertibatı ile donatılır.
 - 2.5.1. Gaz, buhar, sıvı veya toz çıkarma tehlikesi olan iş ekipmanları, bunları kaynağında tutacak veya çekecek uygun sistemlerle donatılır.
- 2.6. Çalışanların sağlığı ve güvenliği açısından gerekiyorsa, iş ekipmanı ve parçaları uygun yöntemlerle sabitlenir.
- 2.7. Çalışanların sağlık ve güvenliği açısından önemli bir tehlike oluşturabilecek, iş ekipmanının parçalarının kırılması, kopması veya dağılması riskine karşı uygun koruma önlemleri alınır.
- 2.8. İş ekipmanının hareketli parçalarıyla mekanik temas riskinin kazaya yol açabileceği hallerde; iş ekipmanı, tehlikeli bölgeye ulaşmayı önleyecek veya bu bölgeye ulaşılmadan önce hareketli parçaların durdurulmasını sağlayacak uygun koruyucular veya koruma donanımı ile donatılır.
3. Özel tipteki iş ekipmanında bulunacak asgari ek gerekler
 - 3.1. Kendinden hareketli veya bir başka araç vasıtasıyla hareket edebilen iş ekipmanları için asgari gerekler;
 - 3.1.1. Üzerinde çalışan bulunan iş ekipmanı, ekipmanın bir yerden bir yere götürülmesi sırasında tekerleklerle veya paletlere takılma veya temas etme riski de dahil çalışanlar için oluşabilecek bütün riskleri azaltabilecek uygun sistemlerle donatılır.
 - 3.1.3. İş ekipmanının hareketli kısımları arasında enerji aktarımını sağlayan kısımların yere teması nedeniyle hasar görmesi veya kirlenmesine karşı önlem alınır.
 - 3.2.3. Sabit olarak kurulacak iş ekipmanı, yükün;
 - a) Çalışanlara çarpması,
 - b) Tehlikeli bir şekilde sürüklenmesi veya düşmesi,
 - c) İstem dışı kurtulması,riskini azaltacak şekilde tesis edilir.

EK – II- Ekipmanının Kullanımı İle İlgili Hususlar

1. Tüm iş ekipmanları için genel hükümler
- 1.3. Kullanımı sırasında yıldırım düşmesi ihtimali bulunan iş ekipmanı yıldırımın etkilerine

karşı uygun araçlarla korunur.

4. Yüksekte yapılan geçici işlerde, iş ekipmanının kullanımı ile ilgili hükümler

4.1. Genel hususlar

4.1.1. Bu Yönetmeliğin 5 inci maddesine uygun olarak, yüksekte yapılan geçici işler uygun bir platformda, güvenlik içinde ve uygun ergonomik koşullarda yapılamıyorsa, güvenli çalışma koşullarını sağlayacak ve devam ettirecek en uygun iş ekipmanı seçilir. Toplu koruma önlemlerine kişisel koruma önlemlerine göre öncelik verilir. İş ekipmanının boyutları, yapılacak işin doğasına ve öngörülen yüke uygun, geçişlerin tehlikesiz şekilde yapılmasını sağlayacak şekilde olması gerekir.

4.1.1.1. Yüksekteki geçici çalışma yerlerine ulaşmak için en uygun yol ve araçlar, geçişlerin sıklığı, söz konusu yerin yüksekliği ve kullanım süresi göz önüne alınarak belirlenir. Seçilen bu araçlar, yakın bir tehlike durumunda çalışanların tahliyesini de mümkün kılacak şekilde olur. Ulaşımında kullanılan yol, araç ve platformlar ile katlar veya ara geçitler arasındaki geçişlerde düşme riski ortadan kaldırılır.

4.1.4. Seçilen iş ekipmanının türüne bağlı olarak iş ekipmanının yapısında bulunan riskleri minimuma indirmek için uygun önlemler belirlenir. Eğer gerekiyorsa yüksekte düşmeyi önleyecek ve çalışanların yaralanmasına da meydan vermeyecek şekilde uygun yapıda ve yeterli sağlamlıkta koruyucular yapılır. Düşmeleri önleyen toplu korumaya yönelik koruyucular ancak seyyar veya sabit merdiven başlarında kesintiye uğrayabilir.

4.3. İskelelerin kullanımı ile ilgili özel hükümler

4.3.1. Seçilen iskelenin sağlamlık ve dayanıklılık hesabı mevcut değilse veya var olan hesaplar seçilen iskele tipinde tasarlanan yapısal değişikliklere uygun değilse veya iskelenin genel olarak alışılmış standart konfigürasyonlara uygun yapıda imal edilmemiş olduğu durumlarda bunların sağlamlık ve dayanıklılık hesapları yapılır. Bu hesaplar yapılmadan iskeleler kullanılamaz.

4.3.2. Seçilen iskelenin karmaşıklığına bağlı olarak kurma, kullanma ve sökme planı; yapı işlerinde inşaat mühendisi, inşaat teknikeri veya yüksek teknikeri; gemi inşası ve sökümü işlerinde ise gemi inşaatı mühendisi tarafından yapılır veya yaptırılır. Bu plan, iskele ile ilgili detay bilgileri içeren standart form şeklinde olabilir.

EK-III - Bakım, Onarım Ve Periyodik Kontroller İle İlgili Hususlar

1. Genel hususlar

1.7. İş ekipmanının periyodik kontrolü sonucunda düzenlenecek raporda aşağıdaki bölümler bulunur:

1.7.1. Genel bilgiler: Bu bölümde işyerinin adı, adresi, iletişim bilgileri (telefon, faks, elektronik posta adresi, internet sitesi ve benzeri), periyodik kontrol tarihi, normal şartlarda yapılması gereken bir sonraki periyodik kontrol tarihi ve gerekli görülen diğer bilgilere yer verilir.

- 1.7.2. İş ekipmanına ait teknik özellikler: Raporun bu bölümünde periyodik kontrole tabi tutulacak iş ekipmanının adı, markası, modeli, imal yılı, ekipmanın seri numarası, konumu, kullanım amacı ile gerek görülen teknik özellikler ve diğer bilgilere yer verilir.
- 1.7.3. Periyodik kontrol metodu: İlgili standart numarası ve adı, periyodik kontrol esnasında kullanılan ekipmanların özellikleri ve diğer bilgiler belirtilir.
- 1.7.4. Tespit ve değerlendirme: Raporun bu bölümünde EK-III madde 1.7.3'te belirlenen kurallar ve yapılan periyodik kontrolden elde edilen değerlerin, yine EK-III madde 1.7.2'de yer verilen iş ekipmanının teknik özelliklerini karşılayıp karşılamadığı hususu ile ilgili standart ve teknik literatürde yer alan sınır değerlere uygun olup olmadığı kıyaslanarak değerlendirilir. Periyodik kontrolde uygulanan test ve diğer işlemlere ilişkin bilgilere yer verilir.
- 1.7.5. Test, deney ve muayene: İş ekipmanının periyodik kontrolü esnasında yapılan test deney ve muayene (hidrostatik test, statik test, dinamik test, tahribatsız muayene yöntemleri ve benzeri) sonuçları belirtilir.
- 1.7.6. İkaz ve öneriler: Yapılan periyodik kontrol sonucunda iş sağlığı ve güvenliği yönünden uygun bulunmayan hususların belirlenmesi halinde, bunların nasıl uygun hale getirileceğine ilişkin öneriler ile bu hususlar giderilmeden iş ekipmanının kullanımının güvenli olmayacağı belirtilir.
- 1.7.7. Sonuç ve kanaat: Raporun bu bölümünde periyodik kontrole tabi tutulan iş ekipmanının varsa tespit edilen ve giderilen noksanlıklar açıklanarak, bir sonraki periyodik kontrole kadar geçecek süre içerisinde görevini güvenli bir şekilde yapıp yapamayacağı açıkça belirtilir.
- 1.7.8. Onay: Bu bölümde periyodik kontrolleri yapmaya yetkili kişinin/kişilerin kimlik bilgileri, mesleği, diploma tarihi ve numarasına ilişkin bilgiler, Bakanlık kayıt numarası ile raporun kaç nüsha olarak düzenlendiği belirtilerek, imza altına alınır. Yukarıdaki bilgilerin veya yetkili kişinin imzasının bulunmadığı raporlar geçersizdir.
- 1.9. İş sağlığı ve güvenliği yönünden uygun bulunmayan hususların tespit edilmesi ve bu hususlar giderilmeden iş ekipmanının kullanılmasının uygun olmadığı belirtilmesi halinde; bu hususlar giderilinceye kadar iş ekipmanı kullanılmaz. Söz konusu eksikliklerin giderilmesinden sonra yapılacak ikinci kontrol sonucunda; eksikliklerin giderilmesi için yapılan iş ve işlemler ile iş ekipmanının bir sonraki kontrol tarihine kadar güvenle kullanılabileceği ibaresinin de yer aldığı ikinci bir belge düzenlenir.
2. Periyodik kontrole tabi iş ekipmanları
 - 2.2. Kaldırma ve iletme ekipmanları
 - 2.2.1. Standartlarda aksi belirtilmediği sürece, kaldırma ve iletme ekipmanları, beyan edilen yükün en az 1,25 katını, etkili ve güvenli bir şekilde kaldıracak ve askıda tutabilecek güçte olur ve bunların bu yüke dayanıklı ve yeterli yük frenleri bulunur.
 - 2.2.2. Kaldırma ve iletme ekipmanlarının periyodik kontrolleri, makine mühendisleri ve makine

tekniker veya yüksek teknikerleri tarafından yapılır. Söz konusu periyodik kontrollerin tahribatsız muayene yöntemleri ile yapılması durumunda, bu kontroller sadece TS EN 473 standardına göre eğitim almış mühendisler ve aynı eğitimi almış tekniker veya yüksek teknikerler tarafından yapılabilir.

2.2.3. Madde 2.1.1.'de belirtilen kriterler saklı kalmak kaydı ile bir kısım kaldırma ve iletme ekipmanının periyodik kontrol kriterleri ve kontrol süreleri Tablo: 2'de belirtilmiştir.

EKİPMAN ADI	KONTROL PERİYODU (Azami Süre) (İlgili standardın ön-gördüğü süreler saklı kalmak koşulu ile)	PERİYODİK KONTROL KRİTERLERİ (İlgili standartlar aşağıda belirtilmiştir.)**
Kaldırma ve/veya iletme araçları (1), (2),(3)	Standartlarda süre belirtilmemişse 1 Yıl	TS 10116, TS EN 280 + A2, TS EN 818-6 + A1, TS EN 1495 + A2, TS EN 1709, TS EN 12079-3, TS EN 12927-7, TS EN 13157+A1, TS EN ISO 13534, TS ISO 789-2, TS ISO 3056, TS ISO 4309, TS ISO 7592, TS ISO 9927-1, TS ISO 11662-1, TS ISO 12480-1, TS ISO 12482 – 1, FEM 9.751, FEM 9.752, FEM 9.755 ve FEM 9.756 standartlarında belirtilen kriterlere uygun olarak yapılır.
Asansör (İnsan ve Yük Taşıyan) (4)	Standartlarda süre belirtilmemişse 1 Yıl	31/1/2007 tarihli ve 26420 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Asansör Yönetmeliği ile 18/11/2008 tarihli ve 27058 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Asansör Bakım ve İşletme Yönetmeliği'nde yer alan hususlar saklı kalmak kaydıyla TS EN 81-3, TS EN 13015, TS ISO 9386-1 ve TS ISO 9386-2, standartlarında belirtilen kriterlere göre yapılır.
Yürüyen merdiven ve yürüyen bant	Standartlarda süre belirtilmemişse 1 Yıl	TS EN 13015 standardında belirtilen şartlar kapsamında yapılır.
İstif Makinesi (forklift, transpalet, lift)	Standartlarda süre belirtilmemişse 1 Yıl	TS 10689, TS EN 1757-2, TS ISO 5057, TS 10201 ISO 3184, TS ISO 6055, TS ISO 1074 ve FEM 4.004 standartlarında belirtilen kriterlere uygun olarak yapılır.
Yapı İskeleleri(5),(6)	Standartlarda süre belirtilmemişse 6 Ay	TS EN 1495 + A2, TS EN 1808 ve TS EN 12811-3 standartlarında belirtilen kriterlere uygun olarak ve EK-II'nin 4 üncü maddesinde belirtilen hususlar dikkate alınarak yapılır.

EKİPMAN ADI	KONTROL PERİYODU (Azami Süre) (İlgili standardın ön-gördüğü süreler saklı kalmak koşulu ile)	PERİYODİK KONTROL KRİTERLERİ (İlgili standartlar aşağıda belirtilmiştir.)**
<p>(1) Vinçlerin periyodik kontrollerinde yapılacak olan statik deneyde deney yükü, beyan edilen yükün en az 1,25 katı, dinamik deneyde ise en az 1,1 katı olması gerekir.</p> <p>(2) Mobil kaldırma ekipmanlarının dışında kalan kaldırma ekipmanları için kararlılık deneyi ise gerek görüldüğünde ilgili standartlarda belirtilen kriterlere uygun olarak yapılır.</p> <p>(3) Kapasitesinin altında kullanılacak kaldırma araçlarında beyan edilen kaldırılacak azami yük görünecek şekilde işaretlenir. Beyan edilen yükün üstünde bir ağırlığın kaldırılmasının söz konusu olduğu durumlarda kaldırma aracı kaldırılacak yükün miktarı esas alınarak yukarıda belirtilen kriterler çerçevesinde teste tabi tutulmadan kullanılmaz. (Beyan yükü; kaldırma aracında işveren tarafından beyan edilen kaldırılacak maksimum ağırlıktır.)</p> <p>(4) Elektronik kumanda sistemi ile donatılmış kaldırma ve iletme ekipmanının periyodik kontrolünde makine ve elektrik ile ilgili branşlarda periyodik kontrolleri yapmaya yetkili kişiler birlikte görev alır.</p> <p>(5) İskelelerin periyodik kontrolleri mühendislik ve mimarlık fakültelerinden inşaat ve makine mühendisliği ile mimarlık bölümü mezunları makine ve inşaat teknikeri veya yüksek teknikerleri, gemi inşası işlerinde ise gemi inşaatı mühendisi tarafından yapılır.</p> <p>(6) İskeleler, üzerlerinde taşıyabileceği azami yük görünecek şekilde işaretlenir.</p>		
<p>(**) Periyodik kontrol kriteri için referans olarak tabloda belirtilen standartlar örnek olarak verilmiş olup burada belirtilmeyen ya da Yönetmeliğin yayımı tarihinden sonra yayımlanan konuyla ilgili standartların da dikkate alınması gerekir.</p>		

2.3. Tesisatlar

- 2.3.1. İlgili standartlarda aksi belirtilmediği sürece, tesisatların periyodik kontrolleri yılda bir yapılır.
- 2.3.2. Elektrik tesisatı, topraklama tesisatı, paratoner tesisatı ile akümülatör ve transformatör ve benzeri elektrik ile ilgili tesisatın periyodik kontrolleri elektrik mühendisleri, elektrik tekniker veya yüksek teknikerleri tarafından yapılır.
- 2.3.3. Elektrik dışında kalan diğer tesisatın periyodik kontrolleri makine mühendisleri, makine tekniker veya yüksek teknikerleri tarafından yapılır.
- 2.3.4. Madde 2.1.1'de belirtilen kriterler saklı kalmak kaydı ile bir kısım tesisatın periyodik kontrol kriterleri ve kontrol süreleri Tablo: 3'te belirtilmiştir.

EKİPMAN ADI	KONTROL PERİYODU (Azami Süre) (İlgili standardın ön-gördüğü süreler saklı kalmak koşulu ile)	PERİYODİK KONTROL KRİTERLERİ (İlgili standartlar aşağıda belirtilmiştir.)**
Elektrik Tesisatı, Topraklama Tesisatı, Paratoner	Standartlarda süre belirtilmemişse 1 Yıl	21/8/2001 tarihli ve 24500 sayılı Resmî Gazete’de Yayınlanan Elektrik Tesislerinde Topraklamalar Yönetmeliği, 30/11/2000 tarihli ve 24246 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Elektrik Kuvvetli Akım Tesisleri Yönetmeliği ve 4/11/1984 tarihli ve 18565 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği ile TS EN 60079 standardında belirtilen hususlara göre yapılır.
Akümülatör, Transformatör	1 Yıl	İmalatçının belirleyeceği şartlar kapsamında yapılır.
Yangın Tesisatı ve Hortumlar, Motopomplar, Boru Tesisatı	Standartlarda süre belirtilmemişse 1 Yıl	Projede belirtilen kriterlere uygun olup olmadığının belirlenmesine yönelik olarak yapılır. Ayrıca TS 9811, TS EN 671-3, TS EN 12416-1 + A2, TS EN 12416-2 + A1, TS EN 12845 + A2 standartlarında belirtilen kriterlere uygun olarak yapılır.
Yangın Söndürme cihazı	TS ISO 11602-2 standardında belirtilen sürelerde	TS ISO 11602-2 standardında belirtilen kriterlere uygun olarak yapılır.
Havalandırma ve Klima Tesisatı	1 Yıl	Projede belirtilen kriterlere uygun olup olmadığının belirlenmesine yönelik olarak yapılır.
(**) Periyodik kontrol kriteri için referans olarak tabloda belirtilen standartlar örnek olarak verilmiş olup burada belirtilmeyen ya da Yönetmeliğin yayımı tarihinden sonra yayımlanan konuyla ilgili standartların da dikkate alınması gerekir.		

4.4. Çocuk Ve Genç İşçilerin Çalıştırılma Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik

Çocuk ve Genç İşçilerin Çalıştırılma Esasları

Madde 5 - Çocuğun ve genç işçinin işe yerleştirilmesinde ve çalışması süresince güvenliği, sağlığı, bedensel, zihinsel, ahlaki ve psikososyal gelişimi, kişisel yatkınlık ve yetenekleri dikkate alınır.

Çocuk ve genç işçiler, okula devam edenlerin okula devamları ile okuldaki başarılarına engel olmayacak, meslek seçimi için yapılacak hazırlıklara ya da yetkili makamlar tarafından yeterliliği kabul edilen mesleki eğitime katılmasına engel olmayacak işlerde çalıştırılabilirler.

ÇSGB

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
İŞ TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI

İşverenler çocuk ve genç işçilerin tecrübe eksikliği, mevcut veya muhtemel riskler konularında bilgisizlik veya tamamen gelişmiş olmamalarına bağlı olarak gelişmelerini, sağlık ve güvenliklerini tehlikeye sokabilecek herhangi bir riske karşı korunmalarını temin edeceklerdir.

(Değişik fıkra:RG-21/2/2013-28566) Çocuk işçilerin çalışmasına izin verilen hafif işler Ek-1'de, genç işçilerin çalışmasına izin verilen işler Ek-2'de ve 16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş genç işçilerin çalıştırılabileceği işler Ek-3'te belirtilmiştir.

(Ek fıkra:RG-21/2/2013-28566) Çocuk işçiler Ek-1'de, genç işçiler Ek-1 ve Ek-2'de ve 16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş genç işçiler ise Ek-1, Ek-2 ve Ek-3'te yer alan işler dışında çalıştırılmaz. (Ek cümle: RG-25/10/2013-28802) Ancak, 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu kapsamında mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarından mezun olan meslek sahibi 16 yaşını doldurmuş genç işçiler; sağlığı, güvenliği ve ahlakının tam olarak güvenceye alınması şartıyla bu Yönetmeliğin eklerinde belirtilen sınırlamalara bağlı kalmaksızın ihtisas ve mesleklerine uygun işlerde çalıştırılabilirler.

(Ek fıkra:RG-21/2/2013-28566) Ayrıca yaş kayıtlarına bağlı olarak müsaade edilen işlerden olsalar dahi hazırlama, tamamlama ve temizleme işlerinde, alkol, sigara ve bağımlılığa yol açan maddelerin üretimi ve toptan satış işlerinde, parlayıcı, patlayıcı, zararlı ve tehlikeli maddelerin toptan ve perakende satış işleri ile bu gibi maddelerin imali, işlenmesi, depolanması işleri ve bu maddelere maruz kalma ihtimali bulunan her türlü işlerde, gürültü ve/veya vibrasyonun yüksek olduğu ortamlarda yapılan işlerde, aşırı sıcak ve soğuk ortamda çalışma gerektiren işlerde, sağlığa zararlı ve meslek hastalığına yol açan maddeler ile yapılan işlerde, radyoaktif maddelere ve zararlı ışınlarla maruz kalınması ihtimali olan işlerde, fazla dikkat isteyen ve aralıksız ayakta durmayı gerektiren işlerde, parça başı ve prim sistemi ile ücret ödenen işlerde, eğitim amaçlı işler hariç iş bitiminde evine veya ailesinin yanına dönmesine imkan sağlamayan işlerde, işyeri hekimi raporu ile fiziki ve psikolojik yeterliliklerinin üzerinde olan işlerde, eğitim, deney eksikliği, güvenlik konusunda dikkat eksikliği getirme ihtimali olan işlerde, para taşıma ve tahsilat işleri ile 4857 sayılı İş Kanununun 69 uncu maddesinin birinci fıkrasında belirtilen gece dönemine rastlayan sürelerde yapılan işlerde 18 yaşını doldurmamayan işçiler çalıştırılmaz.

4.5. Sağlık Ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği

MADDE 5 – (1) İşveren, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrası gereğince işyerinde gerçekleştirilen risk değerlendirmesi sonuçlarına göre; işyerindeki risklerin ortadan kaldırılamadığı veya toplu korumaya yönelik teknikler veya işin organizasyonunda kullanılan önlem, yöntem veya süreçlerle yeterince azaltılamadığı durumlarda, bu Yönetmelikte yer aldığı şekliyle sağlık ve güvenlik işaretlerini bulundurur ve uygun yerlerde kullanılmasını sağlar.

4.6. Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık Ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik

Tehlikeli kimyasal maddelerle çalışmalarda alınması gereken önlemler

MADDE 7 – (1) Tehlikeli kimyasal maddelerle çalışmalarda çalışanların sağlık ve güvenliği yönünden riskler aşağıdaki önlemlerle ortadan kaldırılır veya en az düzeye indirilir:

- a) İşyerinde uygun düzenleme ve iş organizasyonu yapılır.
- b) Tehlikeli kimyasal maddelerle çalışmalar, en az sayıda çalışan ile yapılır.
- c) Çalışanların maruz kalacakları madde miktarlarının ve maruziyet sürelerinin mümkün olan en az düzeyde olması sağlanır.
- ç) İşyerinde kullanılması gereken kimyasal madde miktarı en az düzeyde tutulur.
- d) İşyeri bina ve eklentileri her zaman düzenli ve temiz tutulur.
- e) Çalışanların kişisel temizlikleri için uygun ve yeterli şartlar sağlanır.
- f) Tehlikeli kimyasal maddelerin, atık ve artıkların işyerinde en uygun şekilde işlenmesi, kullanılması, taşınması ve depolanması için gerekli düzenlemeler yapılır.

4.7. İşyeri Bina Ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık Ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik

Kapalı işyerlerinin havalandırılması

16-Çalışma ortamı havasını kirleterek çalışanların sağlığına zarar verebilecek atıkların ve artıkların dışarı atılması sağlanır. Boğucu, zehirli veya tahriş edici gaz ile toz, buğu, duman ve fena kokuları ortam dışına atacak şekil ve nitelikte, genel havalandırma sisteminden ayrı olarak mekanik (cebri) havalandırma sistemi kurulur.

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
İŞ TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI

5. BÖLÜM

SONUÇ

5.BÖLÜM

SONUÇ

İş Teftiş Ankara Grup Başkanlığı tarafından yürütülen “Yapı İşyerlerinde İş Sağlığı Ve Güvenliği Programlı Teftişi” çerçevesinde, 24 ilde Mart/2015 ile Kasım/2015 tarihleri arasındaki süreçte 62 müfettiş ile 1104 adet yapı işyerinin denetimi yapılmıştır. Bu denetimler sonucunda 30.875 erkek, 572 kadın çalışan olmak üzere toplam 31.447 çalışana ulaşılmıştır.

Yapılan teftişler sonrasında teftiş edilen işyerlerinde toplam 11.260 madde noksan husus tespit edilmiştir. Bu noksan hususlardan 2.915 tanesi kendilerine bırakılan bildirim sonucu işverenlerce giderilmiştir. Geriye kalan 8.345 madde noksan husus için III. Bölümde detaylıca anlatılan şekilde 386 işyerinde Durdurma, 212 işyerinde Durdurma ve İdari Para Cezası ve 162 işyerinde ise toplamda 4.401.163 TL İdari Para Cezası uygulanmıştır. Dolayısıyla çalışanlar için hayati tehlike oluşturan hususlar tespit edilen toplam 598 işyerinde 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nun 25 inci maddesi ile aynı kanunun 25. Maddesine dayanılarak yayınlanan “İşyerlerinde İşin Durdurulmasına Dair Yönetmelik” hükümleri çerçevesinde tespit edilen hususlar giderilinceye kadar işin durdurulmasına karar verilmiştir.

Teftiş öncesi hazırlık sürecine bakıldığında yapı işyerleriyle ilgili sağlıklı bir veri tabanının ve yeterli istatistiklerin bulunmaması, Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri’nde denetime gidilen işyerlerinin dosyalarına ve dosyası bulunsa bile birçok işyeriyle ilgili yapılan idari işlemlerle ilgili bilgilere (durdurma, durdurmanın devamı, mühür sökümü vb.) ulaşamaması, bazı İl Müdürlüklerinde mesleğin icrasında kullanılmak üzere tanzim edilen odaların fiziksel koşullarının müfettişlik statüsüne uygun olmaması gibi sebepler yapılan denetimlerin etkinliğini azaltmaktadır.

Çok tehlikeli sınıfta yer alan yapı işyerlerinde yapılan denetimler esnasında tespit edilen başlıca hususlar ve önerilere bakılacak olursa;

- İşverenler tarafından hazırlanması veya hazırlanması gereken risk değerlendirme raporlarında işyerini yansıtan fiziki özelliklerin ve işyerinde mevcut olan riskler ve çözüm önerilerinin olmadığı görülmüştür. Risk değerlendirmesi işyerindeki koşulları aynen yansıtmalı ve işyerinde meydana gelen değişikliklerle birlikte güncellenmelidir.
- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nun 17. maddesinin 3. bendine göre, mesleki eğitim alma zorunluluğu bulunan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde, yapacağı işle ilgili mesleki eğitim aldığını belgeleyemeyenler çalıştırılmaz. Çalışanların ulusal meslek standardında belirtilen meslekle ilgili eğitimi alması sağlanmalıdır.
- İşyerinde uygulanan eğitim programları sonucunda çalışanlarda pozitif davranış değişikliklerinin meydana gelmesi sağlanmalı ve bu sayede çalışanların güvensiz çalışmalarının önüne geçilmelidir.

- Genel olarak işyerlerinde özellikle yüksekte düşmeyi önlemeye yönelik uygun kişisel koruyucu donanımların bulunmadığı, bulunsa bile kullanımının sağlanmadığı tespit edilmiştir. Yeterli ve doğru bilgiye sahip olunmamasından ve işveren tarafından gerekli denetim ve gözetim sağlanmadığından çalışanlar kişisel koruyucu donanımlarla çalışma konusuna direnç göstermektedir.
- İş sağlığı ve güvenliği organizasyon çalışmalarına yeterince önem verilmemektedir. Birçok iş güvenliği uzmanının gerek işyerinde geçirdikleri çalışma sürelerinin yeterli olmaması gerekse üzerlerinde çok fazla sayıda işyeri tanımlı olmasından dolayı görev ve yetkileri kağıt üzerinde kalmaktadır. İş güvenliği uzmanları işyerlerinde yeterince vakit geçirip, işyerini ve işyerine ait riskleri tanıyarak işyerlerine özgü çalışmalar yapmalı ve çözüm önerileri sunmalıdır.
- Yapı işyerlerinde asıl işveren – alt işveren ilişkilerinde net bir tanımın bulunmaması şantiyelerde karışıklığa ve koordinasyon eksikliğine neden olmaktadır ve birçok konuda olduğu gibi iş sağlığı ve güvenliği konusunda da organizasyon yapmayı zorlaştırmaktadır. İşyerinde faaliyet gösteren asıl ve alt işverenlerin bu organizasyonlara aktif katılımlarını sağlamak için gereken düzenlemeler yapılmalıdır.
- Yapılan teftişler sonucunda, inşaat işyerlerinde tehlikeli boşluklar (merdiven, asansör, şaft dikey ve yatay döşeme boşlukları), yüksekte güvenli çalışma için uygun olmayan merdivenler ve muhtelif iskeleler (kalıp altı, cephe, sıva vb. iskeleler) tespit edilmiş ve giderilmeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Ancak birçok işyerinde yapılan denetimden sonra tespit edilen noksanlıkların uygun ve kalıcı olmayan yöntemlerle, teftişi geçiştirmeye yönelik yapıldığı, teftiş sonrasında iş güvenliği önlemlerinin alınmaya devam edilmediği gibi alınan önlemlerinde ortadan kalktığı görülmüştür.
- Yapı işyerlerinde dış cephede çalışma yapılması esnasında kullanılan çelik borulu iskelelerin İSG mevzuatına uygun olmadığı (ana ve ara korkuluk sistemlerinin bulunmadığı, çalışma platformlarının oluşturulmadığı, tekmeliklerin kullanılmadığı, yapıya uygun şekilde bağlanmadığı, düzgün zeminlere ve uygun ayaklara oturtulmadığı, katlar arası bağlantının sağlanması için uygun merdiven sistemlerinin bulunmadığı) görülmüştür. Yapılan teftişler esnasında iskelelerle ilgili tespit edilen noksan hususların mevcut kurulu iskele üzerinde düzeltilmesinde birçok zorlukla karşılaşmakta, birçok iskelenin sökülerek yeniden kurulması gerekliliği gündeme gelmektedir. İskeleler kurulmadan önce uygunluğunun değerlendirilmesi, kurulum projelerinin hazırlanması ve uygun bulunduğu takdirde kurulması sistemin daha sağlıklı ve güvenli kullanımını sağlayacaktır.

Yapı işyerlerinin geçici işyerleri olması ve çalışan sirkülasyonunun fazla olması sebebiyle sadece Bakanlığımız müfettişlerince yapılacak denetimlerle güvenlik kültürünün sağlanabilmesi mümkün görünmemektedir. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından çıkarılan yapı işleri ile ilgili mevzuatın gereklerinin yapı işyerleri için diğer devlet kurumlarınca da sorgulanmalı gerekirse işin başlangıç aşamasında taahhüt altına alınmalı ve rutin kontrolleri sağlanmalıdır.

Bütün bu bilgiler ışığında Bakanlığımız ile birlikte ilgili tüm tarafların, sürekli eğitim, seminer, panel, zorunlu standartların hazırlanması vb. çalışmalarla sürece dahil olarak, iş sağlığı ve güvenliği kültürünün gelişimine katkı sağlamaları gerekmektedir.

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
İŞ TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI

İnönü Bulvarı No:42 B Blok Kat:5 Emek / ANKARA
Tel: 0312 296 62 31 e-posta: isteftis@csgb.gov.tr web: www.itkb.gov.tr